

Φ Ω Τ Ο Γ Ρ Α Φ Ι Κ Ο Σ Κ Υ Κ Λ Ο Σ

Φωτοχώρος

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ "ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ" • ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 2 • ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1991 • ΤΙΜΗ ΔΡΧ 200

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: ΒΑΡΑΝΗ ΜΑΡΙΝΑΚΗΣ

● Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΣΧΟΙΝΑ ● ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
ΚΑΛΟΥΔΗ ● ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΜΕ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ
ΚΟΥΜΕΝΤΑΚΗ ● ΧΑΡΤΙΑ ΜΕΤΑΒΛΗΤΟΥ ΚΟΝΤΡΑΣΤ

Σκέψεις για μια φωτογραφική προσέγγιση

ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΛΑΤΩΝΑ ΡΙΒΕΛΛΗ

"Η ποίηση είναι εύκολη" - έλεγε ένας σχολικός μου δάσκαλος - "γιατί δεν χρειάζεται τίποτε να καταλάβεις: όλα είναι φανερά".

Κάθε καλλιτεχνικός λόγος είναι εν τέλει ποιητικός: ώρα στην τέχνη όλα είναι φανερά. Μόνον όμως για κείνον που αποδέχεται το μυστήριο του ίδιου του καλλιτεχνικού λόγου. Εξωτερικά στοιχεία, ιδιώματα για κάθε τέχνη, επενδύουν τον καλλιτεχνικό λόγο, ώστε να ακούμπησουν πάνω τους οι αισθήσεις κι ο νους καὶ να οδηγήσουν το πνεύμα σε επαρχή με την ουσία του έργου. Ο καλλιτέχνης θα επιλέξει και θα καλλιεργήσει εκείνες τα εξωτερικά στοιχεία, που, ενώ φαινομενικά συγκαλύπτουν τον πυρήνα του δημιουργήματος του, στην ουσία υποβοηθούν την υπογράμμιση του.

Ο νους και οι αισθήσεις εξασφαλίζουν την πρώτη μας επαφή και την πρώτη συνομιλία με το έργο. Απόλαυση, συχνά πολύ υψηλού επιπέδου. Γνωρίζουμε όμως όλοι, δημιουργού και αποδέκτες, ότι ένα έργο τέχνης είναι μια σύνθεση, της οποίας το βαθύτερο συστατικό επιβάλλεται στον δημιουργό του, σχέδιον πέρα απ' τη θέλησή του, με συνέπεια να αδυνατεί, ακόμα κι αν το επιθυμούσε, να το προσδιορίσει με ακρίβεια. Ο ευαισθητός και καλλιεργήμένος αποδέκτης οφείλει να δέχεται τη σύνθεση που του προσφέρει ο δημιουργός, όπως την προσφέρει, χωρίς να την κατακερματίζει αναλόντας την στα ενών συνετέθη. Και μέσω αυτής να δραστηριοποιεί τη δική του δημιουργική δύναμη, που θα του επιτέλει να προσέγγισει και να γευθεί το μυστήριο του έργου.

Τα εξωτερικά στοιχεία έχουν εν τούτοις ιδιαίτερη σημασία αφού μέων αυτών εισέρχεται ο θεατής στον εσωτερικό χώρο του έργου. Και αν' αυτὸν τον ουσιαστικό χώρο βρίσκεται το βασιλείο της αιφαίρεσης είναι απαραίτητο για να οδηγηθούμε σ' αυτήν να προηγηθεί το ερέθισμα του συγκεκριμένου, του παραστατικού, της αναφοράς στην πραγματικότητα. Ας μην ξεχνάμε όλωστε ότι όλη η τέχνη ξεκινάει από τις αισθήσεις

ΠΛΑΤΩΝ ΡΙΒΕΛΛΗΣ

μηνύματα και συμβολισμούς που δεν αντανακλούν πάντοτε τις προθεσμίες του δημιουργού τους. Ο θεατής της φωτογραφικής εικόνας πρέπει να απογειωθεί να την αντικρύσσει από απόσταση, να ξεπεράσει τον μύθο, να την συλλάβει. Να μην την κατακερματίσει, να μην την παραβίασει. Να σεβαστεί τη γοντεία της και τα ανερμήνευτα της ουδιαστικής της αλήθειας. Τότε η φωτογραφία παύει να λειτουργεί σαν συγκεκριμένη αναφορά, σαν καταγραφή γεγονότος, και γίνεται η αφετηρία μιας δευτερογενούς μεταφορικής συγκίνησης, μιας ιδιότητης επικοινωνίας, που συνδέει τη δημιουργική ένταση του καλλιτέχνη με την αντίστοιχη του θεατή.

Κάθε φωτογραφία, όπως κάθε ποίημα, όπως κάθε έργο τέχνης, που μπορεί να αναλυθεί και να εξηγηθεί χωρίς να αφήνει την αισθήση ενός ερμηνευτικού κενού είναι συνήθως προϊόν καλλιτεχνικής αδυναμίας.

Μπορούμε λοιπόν να δεχτούμε την ποίηση, ή τη φωτογραφία, όχι σαν κωδικοποιημένες λέξεις ή εικόνες, των οποίων την κατανόηση θα μας εξασφαλίσει η γνώση ενός κλειδιού που ανοίγει κώδικες, αλλά ως φορτισμένο σύνολο αισθησών και συγκινήσεων που μας προσφέρεται για να το δεχτούμε καὶ να το απορρίψουμε, αφού όλα είναι φανερά και δεν επιδέχονται ερμηνεία.

Για να αποδούμε τόσο τα εξωτερικά όσο και τα εσωτερικά στοιχεία του έργου πρέπει να επιστρέψουμε στην εισαγωγή του έργου μας στην αίωνες. Ο δέκτης που επικοινωνεί με τόσο ακριβώς κανόνες ενών διανοητικού παχιδιού. Η γνώση των κανόνων αυτών στην επιστήμη της μαγείας του, αλλά αντιθέτως να υποκύψει στο μυστήριο που έρχεται, δίνει αναγκαστικά τη θέση του σ' ένα επόμενο.

Ενώ στην τέχνη το πρώτο και αρχικό μυστήριο θα συνοδεύει το έργο και στην αίωνες. Ο δέκτης που επικοινωνεί με τόσο ακριβώς κανόνες ενών διανοητικού παχιδιού στην επιστήμη της μαγείας του, αλλά αντιθέτως να υποκύψει στο μυστήριο που έρχεται, δίνει αναγκαστικά τη θέση του σ' ένα επόμενο.

Η φωτογραφία χρησιμοποιεί ως εξωτερικό στοιχείο την πραγματικότητα με αφοτλιστική αληθοφάνεια. Ο θεατής αναγνωρίζει τα εικονίδια, τα δέχεται σαν αληθινά και συγχρόνως στον χρόνο πριν και μετά από τη φωτογραφία στην περιπατικά, κάθε φορά που πεικεται στην άναγκη την κατάργηση της μαγείας του, αλλά αντιθέτως να υποκύψει στο μυστήριο που όχι με την ερμηνεία, αλλά με την αποδοχή του.

Η φωτογραφία χρησιμοποιεί ως εξωτερικό στοιχείο την πραγματικότητα με αφοτλιστική αληθοφάνεια. Ο θεατής αναγνωρίζει τα εικονίδια, τα δέχεται σαν αληθινά και συγχρόνως στον χρόνο πριν και μετά από τη φωτογραφία στην περιπατικά, κάθε φορά που πεικεται στην άναγκη την κατάργηση της μαγείας του, αλλά αντιθέτως να υποκύψει στο μυστήριο που προκαλέσαμε και ο αποίος βα συνεχίζεται στο διηγεκές ●

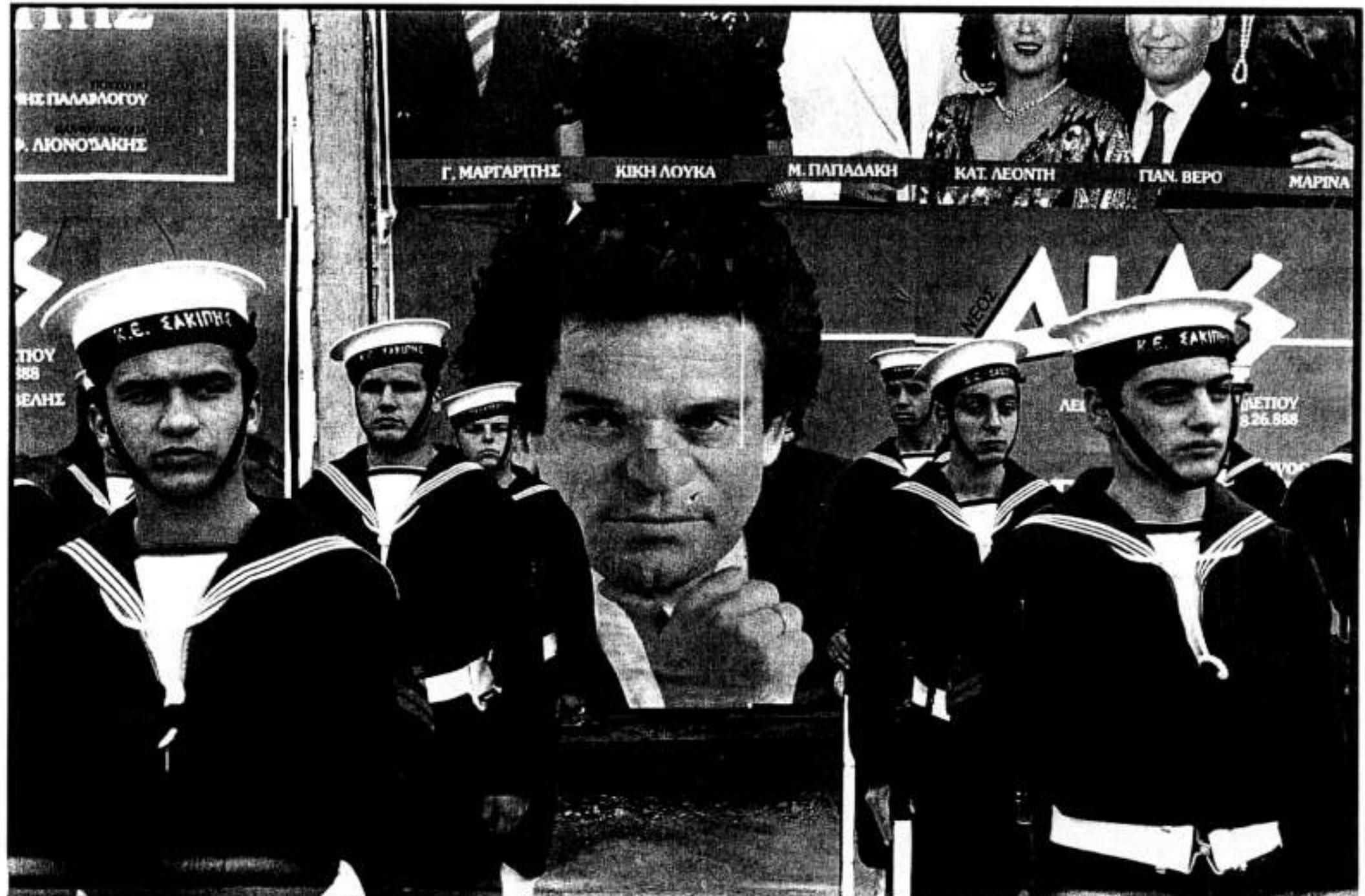

ΙΙΑΝΟΣ ΚΟΚΙΝΙΑΣ

Ο Φωτογραφικός Κύκλος ιδρύθηκε το 1988 με πρωτοβουλία του Πλ. Ριβέλλη. Προσφέρει στα μέλη του μια φωτογραφική βιβλιοθήκη δύο χιλιάδων περίπου τόμων, ένα σκοτεινό θάλαμο με δέκα μεγεθυντήρες και εξαιρετικά υψηλής ποιότητας εξόπλισμο. Διοργανώνει επίσης αεινάρια φωτογραφίας ολιγόμηνης διάρκειας, καθώς και άλλες εκδηλώσεις, που έχουν ως στόχο την καλλιτεχνική και φωτογραφική καλλιέργεια των μελών του. Έχουν ήδη κυκλοφορήσει δύο βιβλία με μαρώσεις φωτογραφίες των μελών, το ένα από τις εκδόσεις Μωρεσόπουλου (Hellenic Photography Selections) και το άλλο από τις εκδόσεις Γνώση (Φωτογραφικός Κύκλος), το οποίο για τα μέλη του "Κύκλου" διατίθεται προς 4.100 δρ. Σήμερα ο Φωτογραφικός Κύκλος αριθμεί 350 μέλη. Οι ώρες λειτουργίας του Κύκλου είναι Δευτέρα με Παρασκευή 1-11 και το Σαββατοκύριακο 11-9.

Ο κόσμος του Ανδρέα Σχοινά

ΑΠΟ ΜΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕ ΤΗ ΔΗΜΗΤΡΑ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΝΑΡΕΑΣ ΣΧΟΙΝΑΣ

"Πάντα μου άρεσε η φωτογραφία. Να κοιτάω περιοδικά. Οι μάνες φορές που μπορούνα να τραβήξωνταν στις διακοπές. Δεν είχα αφοσιωθεί σωτά στη φωτογραφία. Ήμουν σχεδιαστής αρχιτεκτονικού σχεδίου κι όταν έπαιρνα την άδειά μου -κι επειδή μου άρεσε να γνωρίζω τα νέα παιδιά, να βλέπω τον ενθουσιασμό τους· Προσπάθω κι εγώ να τους βοηθήσω, μόνο που οι περισσότεροι κουράρισται γρήγορα και σταματούν. Ιωάννα γιατί έχουν κι άλλα ενδιαφέροντα. Πάντας καταλαβαίνω τα παιδιά γιατί κι εγώ δυσκολεύομαι με τη φωτογραφία. Προσπάθω να φωτογραφίσω σύνθησης τα πρωινά. Ξεκινώντας απ' το σπίτι, ενώ βάζουσα να μαργήσω, θέω να μείνεις λίγο περισσότερο, δεν μπορείς κι έτοις πολλά πράγματα χάνονται. Προσπάθω και τα Σαββατοκύριακα. Χαρούν και βρίσκου εκδηλώσεις και πραγματικά. Το είχα ανάγκη. Δεν άντεχα άλλο. Είχα κλείσει δύο μήνες χωρίς να φωτογραφίσω.

"Ετσι πέρναγε ο καρός και πάντα ήμουνα γεμάτος απορίες. Επαιρνα και διάφορες πληροφορίες σταν πηγαίνα τα έχγρωμα φίλω σε ένα μαγαζί. Ο τύπος με κορδόνες συνέχεια. Μου δύνε φακούς με το κιλό. Μου είχε πουλήσει έναν σωπ. Μου λέει: "Για πάσσε, ασκήσως είναι". Κι έτσι περνούσαν οι καρός. Πάντα μ' ενθουσιάζε όταν τις εμφάνιζα, να τις ταξινόμην, να βλέπω ποιά μ' αρέσει. Άλλα κάπου την γύρω μουνα. Εβλεπα περιοδικά και έλεγα πώς τα φτάνουν.

"Μια περίοδο που είχα σταματήσει το σχέδιο σκέψητα να μάθω κάπου φωτογραφία. Ετσι βρέθηκα στο Quark της οδού Αραχώβης και ενθουσιαστήκα. Ήμασταν δεκασκώπια, το περιβάλλον πολύ φιλικό και ανέτο και το μπλα - μπλα του Πλάτωνα με είχε γοητεύσει. Το κυριότερο ήταν όμως από τα βιβλιά και τις προβολές, μπόρεσα να δω μερικούς φωτογράφους, που δεν ήθερα. "Μετά έμπιλεα με τον Φωτοχώρο. Αρχια να δουλεύω στο μαγαζί κι από τότε

που έγινε η αλλαγή και δημιουργήθηκε ο φωτογραφικός Κύκλος ασχολούμας πλέον με την επίβλεψη του σκοτεινού θαλάμου. Μου δινεταί έτσι η ευκαιρία να γνωρίζω τα νέα παιδιά, να βλέπω τον ενθουσιασμό τους. Προσπάθω κι εγώ να τους βοηθήσω, μόνο που οι περισσότεροι κουράρισται γρήγορα και σταματούν. Ιωάννα γιατί έχουν κι άλλα ενδιαφέροντα. Πάντας καταλαβαίνω τα παιδιά γιατί κι εγώ δυσκολεύομαι με τη φωτογραφία. Προσπάθω να φωτογραφίσω σύνθησης τα πρωινά. Ξεκινώντας απ' το σπίτι, ενώ βάζουσα να μαργήσω, θέω να μείνεις λίγο περισσότερο, δεν μπορείς κι έτοις πολλά πράγματα χάνονται. Προσπάθω και τα Σαββατοκύριακα. Χαρούν και βρίσκου εκδηλώσεις και πραγματικά. Το είχα ανάγκη. Δεν άντεχα άλλο. Είχα κλείσει δύο μήνες χωρίς να φωτογραφίσω.

"Πολλές φορές γινόμαστε κι εμείς ενοχλητικοί. Γι' αυτό είναι ποι εύκολο να φωτογραφίσεις χωρίς, εκδήλωσης, εγκαίνια. Οπως όλα συναντάναι κι εγώ δυσκολώνται. Μερικοί μπορεί να σου έτησουν τον λόγο. Χρειάζεται ευγένεια και υπομονή. Ακόμα κι αν δεχτείς μερικές προσβολές, τι να κάνουμε; Να μαλάσσεις; Μπορεί να ξουν κι αυτοί δίκιο.

"Είναι καλό να είσαι από πριν πρεστομαρμένος ή να βρίσκεις ένα τρόπο να τους πρεστομάρτεις; Ομολογώ ότι δεν είχα πρόβλημα μερικά τώρα. Ιωάννας επειδή μ' αρέσει να έρχομαι σ' επαρχία με τον κόσμο. Δεν τους τρομάζω. Δεν τους δίνω την εντύπωση ότι είμαι φωτορεπόρτερ. Ενα χαμόγελο, λίγη υπομονή και μια σχετική διαφοροφορία.

"Το βράδυ φοβάμαι να φωτογραφίσω

χαρίς φλας. Με φοβίζει ότι το μάτι βλέπει πολλά που ο φακός δεν μπορεί να πάισει.

"Ποτέ δεν μπόρεσα να προτιμώ αυτόν το φωτογράφο και θέλω να του μάθω. Μ' αρέσει η ωραία φωτογραφία, όπως τη βλέπων ας είναι από οποιονδήποτε φωτογράφο. Είτε γνωστό, είτε άγνωστο. Ποτέ δεν μου άρεσαν οι περιορισμοί. Φωτογραφίζω αυτό που μου αρέσει και δεν πρόκειται να σταματήσω να το κάνων. Μου αρέσουν οι αναμνηστικές φωτογραφίες. Είτε είναι καλή η φωτογραφία, είτε λειτουργεί σαν ανάμνηση, με γοητεύει. Προσπαθώ να φωτογραφίζω δύο με συγκινεί. Αν βγει καλό ή όχι δεν έχει σημασία. Μούρχεται εκείνη τη στιγμή. Δεν μπορώ να μην το πάρω, να πω, όχι δεν πάιρνω τέτοια πρόγραμμα. Πάντα είναι πολύ σημαντικό να έχεις χρόνο και να γυρίζεις.

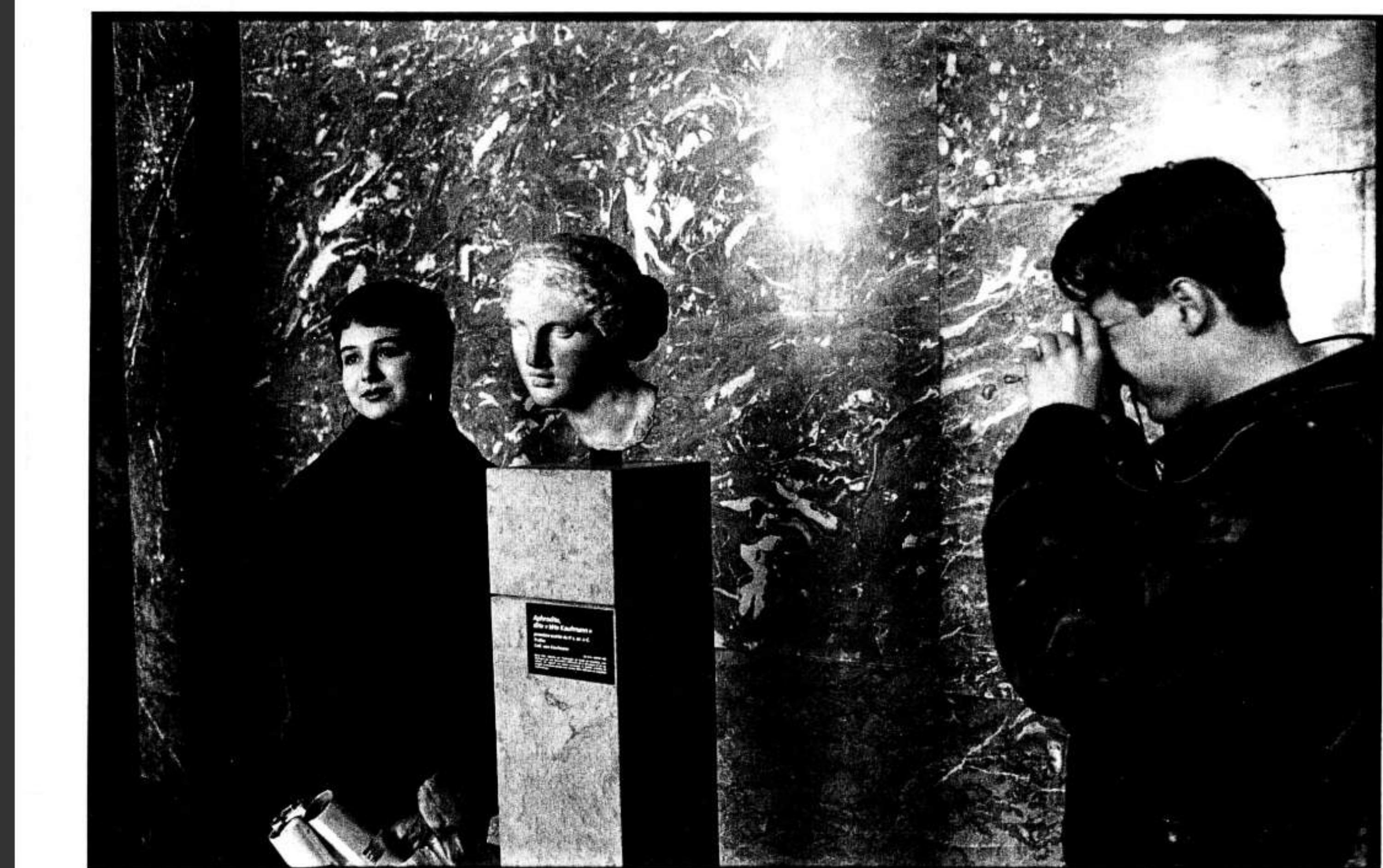
"Διατάσσω να γυρίσω στην παλιά μου χωριούλια, στο σχέδιο. Θα συνεχίσω να ασχολούμαι με τη φωτογραφία, αλλά θέλω να της αφειρώσω περισσότερο χρόνο. Με ενδιαφέρει και η φωτογραφία μόδας. Άλλα κάποιες πολλές δουλειές. Θέλει τρέξιμο και φυσικά πρέπει να σου δοθεί και μια ευκαιρία.

"Πάντως πρέπει να αφιερώσεις χρόνο και να δουλέψεις; Τι να κάνω; Είτε οι διάφορες φωτογραφίες για τη φωτογραφία, είτε μοδή λέγεται, είτε οι διάφορες όλα από απλά όλα αυτά.

"Όμως μάτι μέρα στο Ζάππειο, που είχα πάει να φωτογραφίσω τον γύρο της Αθήνας. Ήταν από μια ασχολή καμιά εικοσαριά πατιδιά, όλοι με τριπάδια, ταντες ακριβές, μπηκανές και πολύ στιλ. Τους έβαζε ο καθηγητής τους να φωτογραφίσουν όλοι μαζί γύρω από ένα γαλάνια. Μετά τους πήγαινε, σαν πρόβατα, σε

"Δεν θέλω να πω τίποτα σε κανέναν. Αυτό που με ενδιαφέρει είναι αυτό που αγαπάω να το κρατήσω μέσα μου και να μην το χάσω."

"Είτε είναι καλή η φωτογραφία, είτε λειτουργεί σαν ανάμνηση, με γοητεύει"

Κατερίνα Καλούδη

Η ΓΝΩΣΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ ΜΙΛΑΕΙ
ΣΤΗ ΔΗΜΗΤΡΑ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΙ ΤΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΚΑΤΡΙΒΑΝΟΥ

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΑΛΟΥΔΗ

- Ασχολείσαι χρόνια με την φωτογραφία. Είχες ποτέ κάποιον στόχο που επέρει να φτάσεις ή ήταν μόνο η εσωτερική σου ανάγκη που λειτουργούσες ως κινητήριος δύναμη;

Με έχει απασχολήσει πολύ αυτό. Είναι αληθεία ότι ξέκίνησα τη φωτογραφία από ένα καθαρό πάθος. Κάποια μέρα το 1983 πήρα ένα μάθημα απρόβαμπρων φωτογραφίας στην Αμερική και με συγκλόνισε. Αρχίσα να δουλεύει πολύ, έβγαινα να φωτογραφίσω και μετά από κάθε φίλη που εμφάνιζα ήθελα να ξαναφωτογραφίσω. Μου έσπει χαρά. Άρχισα να κοιτάω περισσότερο τον κόσμο, να αποκτώ μια διαφορετική αισθηση των πραγμάτων λόγω της υπαρξης του φωτογραφικού φακού.

Στην αρχή με δικαιολογώντας την παρουσία μου σε μέρη στα οποία κάτια από άλλες συνθήκες δεν θα πήγαινα ποτέ. Ήμουν πολύ μικρή τότε και φοβόμουντας τη Νέα Υόρκη, δεν μου άρεσαν οι δρόμοι ή οι πολὺς κόσμος, είχα αγχος. Αρχισα λοιπόν να βγαίνω παρέα με τη μηχανή μου και να μη με ενδιαφέρεται ποτέ. Ήθελα να ασχοληθώ με το μέσον και να μάθω πώς να κοιτάω. Μου άρεσε και η ιδέα του Magnum. Για αρκετό καιρό θαυμάζω φωτογράφους που ανήκαν σ' αυτό. Άλλα δεν έγινε σκοπός της ζωής μου. Δεν έξρω αν μπορώ να δω έστι τη φωτογραφία;

- Στην Αμερική αποφάσισες να ασχοληθείς με τη φωτογραφία;

Στην Αμερική έκανα μαθηματικά. Εκεί υπάρχει μαγιο και μινορ. Ήμουν μαθηματικά μαγιο και είχα πάρει μινορ

αρι. Στάθικα πολύ τυχερή γιατί είχα μια καθηγήτρια στη φωτογραφία, η οποία μας έδειξε πρώτα από Carl Carter, -Bresson, Walker Evans, Winogrand, Friedlander και άλλους πολλούς. Αυτούς που ακόμα αγαπάω. Ετσι η φωτογραφία με άγγιξε.

- Ποιά ήταν η σχέση σου με την τέχνη;

Δεν ήμουν από μικρή μανιακή με την τέχνη. Ισως έχω εξελιξει μια ματά με καπιτούς φινέτα, αλλά όχι, γνώσεις δεν έχω. Υπάρχει μια καλλιέργεια που έχει δημιουργηθεί με τα χρόνια, επειδή έτικες νέχω γονείς που αγαπούσαν πέντε πράγματα, ίως επειδή έχω ταξιδέψει

πολύ, αλλά όλα αυτά, όχι με ιδιαίτερη ένταση. Η αισθηση που έχει κανείς για τα πράγματα, η προσωπική εξέλιξη, υπάρχει στην φωτογραφία του.

- Οταν γύρισες στην Ελλάδα ασχολήθηκες επαγγελματικά με την φωτογραφία;

Ηρθα πίω μετά από τέσσερα χρόνια σπουδών στην Αμερική. Η Αμερική υπήρξε εμπειρία για μένα. Μετά τη σχολή Μωραΐτη, που ήταν ένα θερμόκηπο, άρχισα να συνειδητοποιώ ότι στην ζωή υπάρχουν άλλοι ρυθμοί, άλλοι ανθρώποι, άλλος τρόπος σκέψης.

Αρχισα να παραδίδω ιδιαίτερα μαθή-

ματα μαθηματικών και συγχρόνως να κάνω φωτογραφικές δουλειές. Άλλα ήταν την ανάγκη μου να έχω κάποια επαφή με την φωτογραφία. Εκείνη την εποχή λόγω δυσκολιών στην προσωπική μου ζωή έιδα τη φωτογραφία σαν σανίδα σωτηρίας. Το μόνο που με ενδιέφερε πλέον ήταν να αφιερωθώ σ' αυτήν.

Υπήρξα τυχερή γιατί με δεχτήκαν στο Royal College of Art. Πήγα εκεί για δύο χρόνια. Ήμουν για Masters φωτογραφίας 21 χρονών με περιορισμένες γνώσεις γύρω από τη φωτογραφία και την τέχνη.

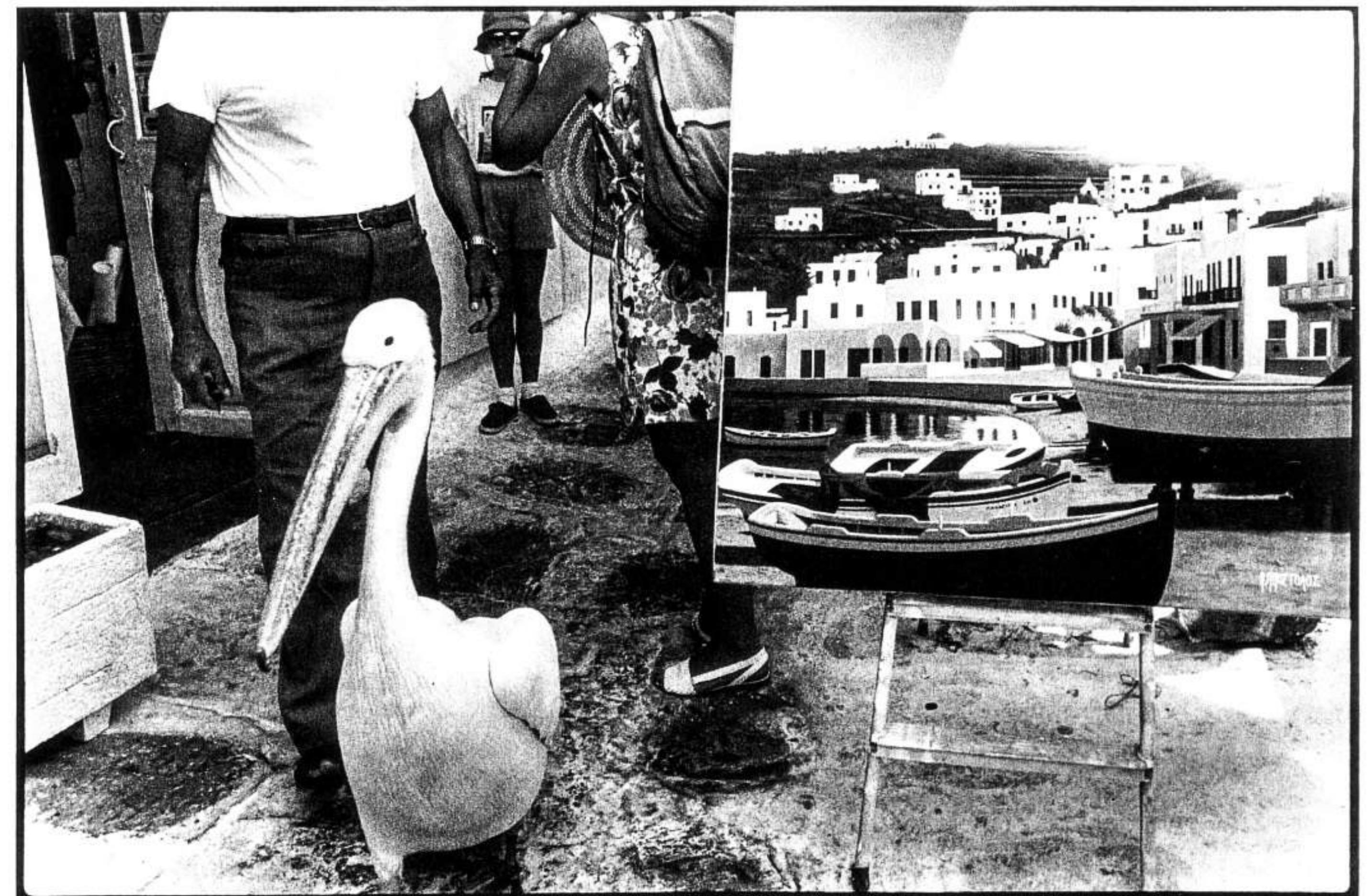
Ένας άλλος λόγος που αγάπησα την φωτογραφία είναι γιατί μου άνοιξε τα μάτια προς τον κόσμο. Δεν αισθανόμουν ποτέ έτοιμη, κι ακόμα δεν αισθάνομαι, να κλειστού σε ένα δωμάτιο και να δημιουργήσω. Πολλά πράγματα τα αντλώ από αυτά που βλέπω γύρω μου, έτσι συνειδητοποιώ τι είναι ο κόσμος. Αυτό αγαπάω και αυτό είναι το συναρπαστικό. Το κυνήγι μιας εικόνας εκεί έξω. Οι συμπτώσεις, η μοναδικότητα της στιγμής, που ή θα το δεις και θα σε τραβήξει, ή θα το αφήσει να περάσει.

- Τώρα πιο δουλεύεις επαγγελματικά. Μπορείς εύκολα να συνδυάσεις τη δουλειά σου με την προσωπική σου ανάγκη για δημιουργία;

Ισως να μπορείς και να τα καταφέρεις. Οταν είμαι με την μηχανή στο χέρι και φωτογραφίζω για εταιρίες, έχω πολύ καλά ότι δεν είναι ανάγκη να σπαταλήσω την εσωτερικότητά μου. Υπάρχουν βέβαια φορές που στενοχωρίεμαι,

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΑΛΟΥΔΗ

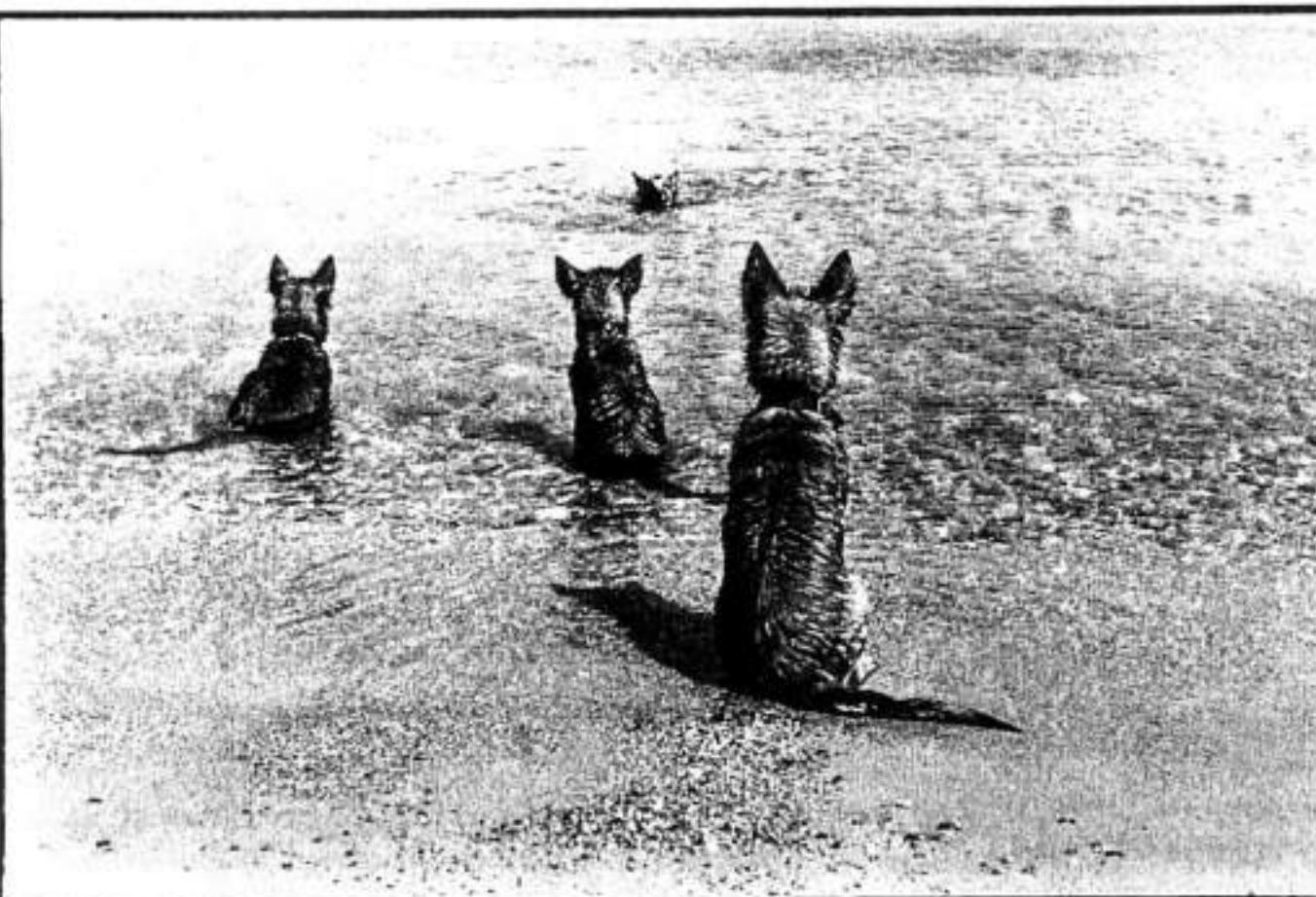

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΧΟΙΝΑΣ

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΑΛΟΥΔΗ

ΦΩΤΟΧΟΡΟΣ 7 ΙΑΝ-ΦΕΒΡ 1991

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΑΛΟΥΔΗ

γιατί ο χώρος με εμπνέει και δεν μπορώ να αφήνω τον εαυτό μου ελεύθερο, γιατί έχω στα χέρια μου το μέσον με το οποίο εκφράζομαι και εκείνη τη στιγμή το αρνούμαι. Σαν μια μικρή προδοσία. Ευτυχώς η μια δουλειά διαφέρει από την άλλη. Δεν έχω τυποποιηθεί σε ένα είδος φωτογραφικής δουλειάς. Έχω κάνει και μερικά ρεπορτάζ. Το πιο ενδιαφέρον ήταν αυτό με θέμα τον Ιτιπόρομ. Ήταν έγχρωμα και θέλαν συγκεκριμένα πράγματα σε ένα ορισμένο χρονικό διάστημα. Το διασκέδασα.

Βέβαια διαφορετικά θα ήταν τα αποτελέσματα αν ήμουν ανεξάρτητη. Στο ρεπορτάζ πρέπει να περιγράψεις τι γίνεται κάθε στιγμή, πρέπει να περιγράφεις μια ιστορία, ήταν ώστε να την καταλαβαίνουν και οι άλλοι, ενώ στα φωτογραφίες μόνος σου δεν έχεις ανάγκη να κάνεις κάτι τέτοιο.

Ένα άλλο ρεπορτάζ με θέμα τον έρωτα, μου τα ανέβεσαν μια εβδομάδα νωρίτερα. Ήταν πολύ ωραίο θέμα, καταπληκτικό. Όμως μου είπανε: Θέλουμε μια φωτογραφία στο ζόνιο, ένα αυτοκίνητο, ποδιά απ' έξω, μια στην Ομόνοια στα Ξενοδοχεία. Δηλαδή είχαν προκατασκευάσεις τη φωτογραφίες. Σε διαλύουν. Γιατί μετά να σα συναρπάσαι το θέμα: Αν δε βγεις να δουλέψεις, να περιπατήσεις, να φάξεις.

Μιαν άλλη φορά, σε μια παραγγελία για φωτογράφιση κοιτασμάτων βαζείται, προσπάθησα επί μια ολόκληρη ημέρα να

δημιουργήσω μιαν εικόνα που θα περιεχεί τους βιβήτες και κάτι πουλά που πετούσαν τριγύρω. Και αυτό με σκοπό να ικανοποιήσω και την προσωπική μου ανάγκη για φωτογραφική δημιουργία. Ήταν όμως μάταιο. Άλλες απλούστερες φωτογραφικές λύσεις ικανοποιήσαν τελικά τον πελάτη.

Αυτό που τελικά έμαθα από την δουλειά μου είναι να μην σπαταλάω την ενέργειά μου για φωτογραφίσεις που απαιτούν πολὺ συγκεκριμένα πράγματα. Μπορείς να είσαι συστός και μελετήμενος φωτογράφος, να ακολουθείς ορισμένους κανόνες και αυτό αποδεικνύει ότι βλέπεις, ότι δεν κάνεις απλά ένα κλίκ. Από και και πέρα δεν είναι ανάγκη να σπαταλεύεις.

- Οι σπουδές σου στη φωτογραφία πόσο σε δοθήσαν;

Με βοήθησαν πάρα πολύ γιατί σε αυτή τη σχολή αναγκάστηκα να αντιμετωπίσω τον κάνεις κάτι τέτοιο.

Υπάρχει μια αλήθεια, είναι σκληρή, είναι δύσκολη, αλλά είναι εκεί, όταν μάθεις να τη βλέπεις. Γιατί, αν αγαπάς κάτι, η σέχση σου μ' αυτό έχει έναν σεβασμό, μια ιερότητα, κι αυτό σε βοηθείει ν' αντιμετωπίσεις όλα τα υπόλοιπα. Κάποιες εποχές απογοητεύομαι και λέω ότι δεν κάνω φωτογραφία, ότι δεν μπορώ να βγάλω τίποτα. Παρόλα αυτά επειδή την αγαπάω πανέρχομαι.

- Έχεις διαπιστώσεις αν σε συγκινούν συγκεκριμένα θέματα;

Όταν φωτογραφίζω δεν προλαβαίνω πάντα να σκεφτώ. Εχω τη μηχανή μαζί μου κι αν με κεντρίσει κάτι το τραβάω. Μπορεί νάχει σχέση με αυτό που με αποσχολεί εκείνη την περίοδο ή που με κάποιον τρόπο συνδέεται με τη ζωή μου, μπορεί να είναι απρόσμενο, αυτό δεν μπορείς να το εξηγήσεις.

- Υπόρχουν εποχές που αφερώνεσαι αποκλειστικά στη φωτογραφία; Οταν ταξιδεύεις, για παράδειγμα, φωτογραφίες είναι η φωτογραφία;

Δεν μπορώ να ξέρω πόσο με έχει επηρεάσει αφού η φωτογραφία είναι μέσο στη ζωή μου.

- Και η χαρά που σου δίνει η φωτογραφία υπάρχει τη στιγμή που θα δρεις αυτήν την καλή σου φωτογραφία;

Πρέπει να δουλέψεις για να δεις, που τελικά φτάνεις εσύ, αφού ξεπεράσεις κι αυτά που έχεις θαυμάσει στους άλλους.

Αλλά για να γίνει αυτό πρέπει να πιεστείς, να δουλέψεις υπέρηξα. Είμαι υπέρ της αυτοπρότητας απέναντι στον εαυτό μου.

Αυτά που λέω βγήκαν μέσα από τις εμπειρίες μου και όχι επειδή αισθάνομαι ότι έχω κάνει κάτι οπουδιά. Εχω ασχοληθεί με τη φωτογραφία για ένα χρονικό διάστημα κι ο λόγος που μιλάμε είναι γιατί έχω βρει μια χαρά. Αυτό αισθάνομαι στα ανταλλασσόμενα.

Μου έχουν πει πως έχω ταλέντο. Εγώ αυτό δεν το ξέρω και βασικά δεν με ενδιαφέρει. Ξέρω ότι θέλω να είμαι εντάξει με τον εαυτό μου, να δουλεύω και να προχωράω. Πού φτάνεις, κανείς δεν ξέρει.●

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΑΛΟΥΔΗ

Σχόλια και νέα για τον "Φωτογραφικό Κύκλο"

ΑΙΟ ΤΟΝ ΠΛΑΤΩΝΑ ΡΙΒΕΔΑΗ

“Α έξι χρόνια του καταστήματος
Φωτοχώρος”

Πάει κι ο "Φωτοχώρος". Κατά γενική ο-
μολογία, όταν άνοιξε τροφοδότησε ελ-
πίδες. 'Όλοι οι μανιακοί της φωτογρα-
φίας θα είχανε πλέον ένα μαγαζί που θα
προσέφερε ποικιλία φωτογραφικών ει-
δών και σωστές συμβουλές. Η πραγμα-
τικότητα ήταν πιο σκληρή από τις φιλο-
δοξίες μας και το πλήθος των πελατών
σήμαινε φήμη καλή, αλλά όχι εμπορική
επιτυχία. Οι εγγενεις αδυναμίες της ελ-
ληνικής φωτογραφικής αγοράς συνδυα-
ζόμενες με τον ουτοπισμό, ίσως και με
την εμπορική απειρία, των ιδρυτών του,

ορηγησαν σε ένα τέλος, που οι γουρά
έν είναι ευχάριστο για κανέναν. Αν και
το τέλος του "Φωτοχώρου" πρέπει να
παραδεχτούμε πως σήμανε όταν περιο-
ρίστηκε ο χώρος του και τα είδη του.
Τότε περιορίστηκαν και οι φιλοδοξίες
μας, πράγμα μοιραίο για ένα μαγαζί που
έν επιθυμεί να είναι αποθήκη φωτο-
γραφικών ειδών (cash and carry) αλλά,
καταπως το χαρακτήρισε ο πρώην πρόε-
δρος της Kodak Ελλάδος, ορισμένος lead-
er (απόψεις διαμορφώνον). Ο ίδιος άλ-
λωστε, ένα μήνα μετά την έναρξη εργα-
σιών μας, με την εμπορική του διορατι-
κή και πείρα είχε παρατηρήσει πως:
"Δεν σας βοηθήσουμε, θα κλείσετε".
Δεν υπήρξαν όμως και πολλοί που μας
βοήθησαν. Μάθαμε έτσι, στην πράξη και
στην θερμώ, ότι ένα καλό όνομα σε σχέση
με άλλο κακό δεν ένει ευποιική βρού-

τητα, ότι η προσφορά υπηρεσιών, συμ-
βουλών και ποικιλίας ειδών και μοντέ-
λων δεν πληρώνεται, ότι οι οφειλέτες
εννοούν να παραμένουν (οι περισσότε-
ροι) εσαεί οφειλέτες, ότι τα αφύλαχτα
είδη εξαφανίζονται, ότι η χονδρική από-
τη λιανική πώληση δεν διαφέρουν, ότι
οι καταναλωτές ενδιαφέρονται αποκλει-
στικά και μόνον για τις τιμές, και άλλα
πολλά χρήσιμα για το μέλλον. Είναι
γνωστόν άλλωστε ότι κανείς δεν μαθαί-
νει από συμβουλές τρίτων. Κι έτσι ο κό-
σμος συνεχίζει επαναλαμβανόμενος.
Διότι όλα τα παραπάνω, εχέφρονες άν-
θρωποι της φωτογραφικής πιάτσας, μάς
τα είχαν επισημάνει. Οι ελπίδες όμως
μάς έκαναν να κλίνουμε προς την πλευ-
ρά της αισιοδοξίας. Εύχομαι πάντως -ει-
λικρινά το εύχομαι- να βρεθεί ένας τρό-
πος να σικαδουρθεί ένα μικρό και εύκολο

τος να οικοδομήσει σεν ογκές και ευρώ-

1000-10000 mg/m³

το μαγαζί φωτογραφικών ειδών, με υπειρους και ειλικρινείς υπαλλήλους αι ποικιλία ειδών. Και τότε, με όση δύ- αμη διαθέτω εγώ και οι φίλοι μου θα το ποστηρίξουμε. Άλλιώς, θα πρέπει να αραδεχτούμε πως στη χώρα μας ο α- ταγωνισμός εξαναγκάζει σε προς τα άτω εξομοιώση.

Αλλά, λες και το όνομα "Φωτοχώρος" δεν θέλει να πεθάνει, μας κόλλησε ιδέα να βαφτίσουμε έτσι την εφημερία του "Φωτογραφικού Κύκλου". Τώρα ου εμπορικό κατάστημα δεν υπάρχει και ο τίτλος χηρεύει είναι ευκαιρία αποδείξουμε ότι τα πάντα έχουν ας μορφής σύνδεση και συνέχεια.

πέκταση του "Κύκλου" ουδέν κακόν αμιγές καλού. Το κλείσιμο του "Φωτοχώρου" επιτρέπει την επέταση του "Φωτογραφικού Κύκλου" (ηχεί αν φυσικός νόμος). Το πρώην μικρό μαγαζί (πρώην γκαλερί) θα φιλοξενεί τα αντός είδους σεμινάρια του "Κύκλου", στε ο χώρος του εντευκτηρίου να παραμένει ελεύθερος για τα συνεχώς αυτονόμενα μέλη του. Αλήθεια, πόσα πρώην έχει να θυμηθεί και το εντευκτήριο. πρώην σπίτι, πρώην δικηγορικό γραφείο, πρώην γκαλερί, πρώην μαγαζί. Τι έλλει γενέσαθαι; 'Ένας χώρος που Εεκίνησε με δεκαεννέα πόρτες και κατέληξε α έχει τρεις, εκ των οποίων η μια περιτρεφόμενη. Τα πάντα ρει. Για πότε γή-εδο:

αθηναϊκή άνοιξη των σκοτεινών θαλάμων
το μόνο που διαψεύστηκαν οι Κασσάν-
ρες κατά το ξεκίνημα του "Φωτοχώ-
ου" ήταν στη συμβουλή τους να μην

σχοληθούμε με το μαυρόασπρο και τον

κοτεινό θάλαμο γιατί αυτά έχουν πεθά-
ει. Θέλετε οι διεθνείς μόδες. Θέλετε η
υμβολή του "Φωτοχώρου". Θέλετε τα
κά μου μαθήματα, τα έξη αυτά χρόνα
ήσαμε μιαν άνθηση του, λεγόμενου,
φασιτεχνικού σκοτεινού θαλάμου και
μιαν έκρηξη του μαυρόασπρου. Οι τε-
νολογικές εξελίξεις είναι πιθανόν να
νισχύουν, παρά τις προβλέψεις, αυτήν
ην πιο προσωπική, χειρωνακτική δη-
ουργία.

αρουσιάσεις της Πέμπτης

πις καυτερωμένες πλεον παρουσιάσεις

Digitized by srujanika@gmail.com

Πέμπτης δουλειά τους έδειξαν οι
ικλής Μπούτος, Μάνος Κωνσταντά-
. Πηνελόπη Μασούρη, Σοφία Λογγι-
ου, Αλεξάνδρα Σταυροπούλου, Μά-
ρη Μαργαρίτης, Μαρίνα Χρυσού, Ενη-
κουλα, Τατιάνα Καραπαναγιώτη, Δή-
να Σταυροπούλου. 'Έφερ Παλαιολό-
των πενήντα (ασφαλισμένων) μελών και
άνω. 'Οσοι έχετε ασχοληθεί με τα θέμα-
τα αυτά θα διαπιστώσετε ότι το ύψος
των ασφαλίστρων είναι εξαιρετικά χαμη-
λότερο από αντίστοιχη ατομική ασφάλι-
ση. Για πληροφορίες επικοινωνήστε
στον "Κύκλο" με τη Λίσα Ζαγγά.

ρα Σταύροπολου, Εφή Νακατού, Βασιλική Κατριβάνου, Γκλόρυ Ροζά-Σταμάτης Λαγάνης, Κώστας Ορδό-, Ελένη Μπελεζίνη, Πλάτων Ριβέλ-, Σπύρος Παπαγεωργίου, Χρήστος Ιαχείλη, Κλέα Μοριανού, Μαριλένα Φυλιδού, Ρίτα Μαραβέλια, Δάφνη ου. Πρέπει να σημειωθεί ότι οι φωτάριφοι που παρουσιάζουν δουλειάς κάθε Πέμπτη, σε καμμιά περίπτωση, θεωρείται ότι έχουν κατακτήσει

ένα σημαντικό φωτογραφικό επίπεδο και ένα συγκεκριμένο φωτογραφικό όρος. Το επίπεδό τους κυμαίνεται από τολύ καλό μέχρι το απλώς ενδιαφέρον. Η παρουσίαση τής (μέχρι τούδε) δουλειάς τους σκοπό έχει πρώτον να μερωθούν τα μέλη για την ουσιαστική φωτογραφική ζωή του "Κύκλου" και δεύτερον να βρεθεί το παρουσιάζον μέρος αντιμέτωπο με την ίδια τη δουλειά και μάλιστα αναγκαζόμενο να δεχτεί την πρώτη στήσεις γι' αυτήν από συναδέλφους που δεν έχει μόνο να την παρουσιάσει (απρόβλητα) σε έναν τοίχο. Άλλωστε, γι' αυτό ακαλούμε η παρουσίαση να εκτείνεται και στα, κατά τον φωτογράφο, απορρέα και παλαιότερα έργα του και όχι μόνον.

Στην Κηφισιά εξέθεσε η Τατιάνα Χωρέμη. Στην γκαλερί Ιόνη της Κηφισιάς, που, ας σημειωθεί, διευθύνεται από δύο πρώην μαθήτριες του Studio Quark την Περιέττα Λορεντζάτου και την Χριστίνα Καπουάνο, θα εκθέσει ο Περικλής Μπούτος από τις 27 Φεβρουαρίου. Με την ευκαρία επιθυμώ για πολλοστή φορά να τονίσω ότι ο "Φωτογραφικός Κύκλος" οργανώνει εκτός εντευκτηρίου του μόνο ομαδικές εκθέσεις των μελών του και όχι ατομικές, τις οποίες πάντως ηθικά υποστηρίζει απολύτως. Άλλιώς θα κινδύνευε να θεωρηθεί ως πρακτορεύων ορισμένους από τους φωτογράφους του. Εάν, βέβαια, σε μεγάλες ομαδικές εκθέσεις του "Κύκλου" η δουλειά μερικών φωτογράφων παρουσιάζεται απο-

Οι επόμενες παρουσιάσεις μέχρι τέλος Μαρτίου περιλαμβάνουν τους Κώγο Βλάστη, Κατερίνα Παττακού, Λάζα Βενετσανοπούλου, Τάκη Ροιδάκη, και Δημολίτσα.

Εάν φαίνεται νερόσαπελό στο μονωμένη από το σύνολο των φωτογραφιών των λοιπών μελών, θα οφείλεται στην επιθυμία να τονιστεί το βάρος ή η καινοτομία τής δουλειάς των συγκεκριμένων αυτών φωτογράφων.

ασφαλιστική Προσφορά

« Θυμάστε μια προσφορά για ομαδι-
γειονομική ασφάλιση των μελών,
ανακινήθηκε πριν από μερικούς μή-
και έπεισε στο κενό, γιατί οι περισ-
εροί (σχεδόν όλοι) αδιαφόρησαν. Εν
τοις επειδή πολλοί έδειξαν ενδιαφέ-
μετά την εκπνοή τής τότε προθε-
ις, επανερχόμαστε με πρόταση που
έταξε η ασφαλιστική πράκτωρ Χρι-
στα Σχίζα. Η πρόταση αυτή είναι λίγο
ακριβή από την προηγούμενη, αλλά
ύ πιο αποδοτική. Έχει επίσης το
πόνι ότι θα μαγνήσει από τον ποιητικό

Ενημέρωση Βιβλιοθήκης

Πολλά μέλη του "Κύκλου" εξέφρασαν
φόβους, ότι με την έκδοση της εφημερί-
δας θα σταματήσει η ενημέρωσή τους
σχετικά με τα νέα βιβλία της βιβλιοθή-
κης μας και με τον σχολιασμό των πα-
λαιών (και νέων). Η ενημέρωση αυτή θα
συνεχιστεί με φυλλάδια, που θα διατίθε-
νται από τον "Κύκλο", γιατί δεν νομίζου-
με ότι αξίζει να απασχολούμε τις λίγες
και πολύτιμες σελίδες της εφημερίδας
με εκτενή στοιχεία που ενδιαφέρουν
μόνο τους αναγνώστες-μέλη. ●

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΜΠΟΥΤ

[View Details](#)

Σεμινάριο κλασικής μουσικής Γιώργος Κουμεντάκης

ΤΗΣ ΕΦΗΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Με ένα λόγο αφηγηματικό και ρέοντα, φιλικός και ευπροσήγορος ο Γιώργος Κουμεντάκης υπήρξε στ' απήθεια οικτήριος ήμβος σ' αυτό το "δημοσιογραφικό" μου νεαρού ούτε γρήγορα με έκανε να ξεχάω την ιδιότητα με την οποία βρισκόμενος εκεί, την αδεξιότητα που αυτή μου προκαλούσε, ακόμα το ίδιο το καστόφωνο που υπήρχε ανάμεσά μας. Ξαφνικά ήταν απλά μια συνάντηση με έναν άνθρωπο που καιρεσσαι να τον ακούς. Μιλώντας μαζί του μού έγινε σαφές και κάτι άλλο: γιατί πέρισσοι σταν, την τελευταία στιγμή είναι απήθεια, ενδιαφέρθηκα να παρακολουθήσω το σεμινάριο δεν υπήρχε πια θέση.

Γιώργο, για τέταρτη συνεχή χρονιά πρόκειται να δώσεις σεμινάριο κλασικής μουσικής στον φωτογραφικό κύκλο. Πές μου πώς αλλήθεια έχεινταις αυτό, ως ίδιο;

Βριαλόμουνος στην Ηράκλειο το 1985 με τον Πλάτωνα —γιατί κάποιο έργο μου παιζόταν στη Φεστιβάλ Ηρακλείου. Σε μια ωραία εκδρομή στο νότιο μέρος του Νομού Ρεθύμνης ο Πλάτων μου έλεγε για το τότε Quark και την ώρα απ' αυτό, για το ενδιαφέρον που έχει η διδασκαλία, για τον κόσμο που υπήρχε, για χώλα δυο τέτοια πράγματα. Του έλεγα ότι σκέφτομαι κι εγώ περίπου το ίδια για τον τρόπο διδασκαλίας και πληράσματος των μαθητών, για το πώς είναι δυνατόν να μεταδώσεις ορισμένες ιδέες, ώστε να φέρεις τον κόσμο κοντά στην τέχνη.

Εσύ είχες προηγουμένη εμπειρία διδασκαλίας;

Τέτοιου είδους εμπειρία όχι. Διδασκαλία με μαθητές μουσικής είχα. Και στο Πλάτων μου λέει: "Θα σε ενδιέφερε να κάνουμε κάτι για τη μουσική?" Το σκέπτηκα αρκετά γιατί δεν είναι πολύ ευκόλο ιστορία να μιλάς για μουσική με ανθρώπους που δεν κατέχουν την τεχνική της μουσικής. Εγίνε το πρώτο πείραμα την οποίο πέτυχε αρκετά. Και δεν το μετρώ μόνο από την προσέλευση κόμως, το μετρώ και από το πώς εγώ αισθανόμουν στην επαφή μου με τα παιδιά.

Μιας και σπευθνεσσας σε ένα μουσικά απαίδευτο κοινό...

Εκατό τοις εκατό απαιδευτο. Απαιδευτο με την έννοια της έλευσης μουσικών γνώσεων δύον αφορά την τεχνική της μουσικής γλωσσάς και γραφής:

Εδώ λοιπόν θα ήθελα να σε ρωτήσω δύο πράγματα. Πόσο απ' τη μια σι τρόπο και οι αντιδράσεις αυτού του συγκεκριμένου κοινού διαφέρουν από αυτές ενός κοινού μημένου και κατά πόσο από την άλλη διαφοροποίουν τη δική σου προσέγγιση στη διαδασκαλία της μουσικής;

Είναι φωτικό ένας που δεν γνωρίζει από μουσική να μη μπορεί να έχει μαζί μου έναν πιωτροχωρμένο διάλογο. Με ακούν χέρνας απόλυτη εμπιστούση σε αυτά που θα τους παίρνει. Οπιδήποτε δέ πω το δέχονται σαν απολύτως αληθινό. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να είμαι πάρα πολύ προσεκτικός σ' αυτά που λέω, ιδιαίτερα όταν μιλώ για θέματα που χρειάζονται επεξήγηση, όπως για μουσικούς όρους, για μορφολογία κλπ.

Ξέρεις όμως ποιο είναι το δύσκολο σ' αυτήν την ιστορία; Στο ότι πρέπει να απλοποιήσω μέσα μου το παραμικρό στοιχείο, την παραμικρή λεπτομέρεια της μουσικής τεχνικής. Οτιδήποτε αφορά τη μουσική πρέπει να το παρουσιάσω με το πιο απλά, λακωνικά, λιτά λόγια που μπορεί να διανοθεί κανείς, ώστε

να γίνει κατανοητό. Τελικά προσπαθώ να μιλήσω για μουσική χρηματοποιώντας μη μουσικούς όρους.

Αυτό με βοηθάει πολὺ γιατί πράγματα που νόμιζα πολύσυνθετα, μπερδεμένα, δύσκολα έχω καταλάβει δεν ήταν τόσο όσο τα φανταζόμουν και ότι μπορούν να "περάσουν", να γίνουν κατανοητά διάφορα από την αρχή ως το τέλος και όχι μόνο μα φορά. Πρέπει να την ακούσω πάρα πολλές φορές και κάθε φορά να ανακαλύπτεις καινούργια πράγματα. Τα πράγματα που δεν τα είχες καπνιστήσει. Και κάθε ένα από αυτά που ανακαλύπτεις είναι μια νέα πρόκληση για να δεις το έργο λίγη διαφορετικά —και η απόλυτης είναι τεράστια. Υψηλή μορφή λευσης κοινού;

...και η οποία μου δημιουργεί ακόμα μεγαλύτερο άγχος. Κάθε φορά έχω μεγάλη αγωνία γι' αυτά που μαθήματα, ιδιαίτερα πριν τα κάνων. Κατά τη διάρκεια κάποιας προγράμματα πρέπει να απαραιτήσει ανταπόκριση, θα έλεγα ενθουσιώδης. Για δώδεκα ώρες ασταμάτηση θέλουν να τους λέω, κι άλλα, μια ροή λέξεων, φράσεων, ένας κυκλώνων γνώσεων και πραγμάτων γύρω από τη μουσική που δεν έχω, τους αφήνουν ουσιαστικά κάτι. Είναι πάρα πολύ δύσκολο για μενά να καταλάβω τι έχουν παρεί τα παιδιά, μιας και δεν τα παρακολούθω μετά τα σεμινάρια.

Τέλος ειδούς εμπειρία όχι. Διδασκαλία με μαθητές μουσικής είχα. Και δεν το μετρώ μόνο από την προσέλευση κόμως, θέλω να καλύψω κάτι και άλλα, μια ροή λέξεων, φράσεων, ένας κυκλώνων γνώσεων και πραγμάτων γύρω από τη μουσική που δεν έχω, τους αφήνουν ουσιαστικά κάτι: Είναι πάρα πολύ δύσκολο για μενά να περιπέτεια γίνεται σε μαθητά που δεν έχουν όλοι οι άνθρωποι και που δύος το έχουν τους οιδηγεί να απολύτως συντηγάνωνται την τέχνη, τα υψηλά και τα λιγότερα παιδιά, μιας και δεν τα παρακολούθω μετά τα σεμινάρια.

Και δεδούμενο λοιπόν αυτήν την απομάκρυνση από τους μαθητές σου, πότε εσύ θα ονόμαζες ένα σεμινάριο επιτυχημένο;

Αυτό που εγώ τουλάχιστον θέλω από τα παιδιά —και που νομίζω ότι σαν συμβεί τα μαθητά πετυχαίνουν— είναι να αγοράσουν καλύτερες εκτελέσεις, να πάρουν έργα τα οποία είναι πιο δύσκολο πρόσωπα, πιο δύσκολονότατα, να αυξήσουν δηλαδή τα μουσικά και ακουσμάτων και ερεθίσματα, πιο αρχιστά κατί καινούργια. Λειτουργούν σαν ένα διάλειμμα σαν κάτι πολύ περισσότερο από το διαδεσμότικο.

Ξαφνικά αυτή η ιστορία των μαθημάτων μουσικής στον Φωτογραφικό Κύκλο τείνει να δημιουργήσει ένα θέμα που είναι μου το έλεγχο πριν από τέσσερα χρόνια

νείς μετά στο έργο. Και το έργο δυστυχώς απαιτεί συγκέντρωση, απαιτεί ελεύθερο χρόνο. Δεν μπορεί να ακούς μουσική αποστασιατικά. Πρέπει να ζήτησες από την αρχή ως το τέλος και όχι μόνο μα φορά. Πρέπει να την ακούσω πάρα πολλές φορές και κάθε φορά να ανακαλύπτεις καινούργια πράγματα. Υπάρχει μορφή λευσης κοινού;

Δες θα μπορούσα καν να το διανοηθώ. Υπάρχει μια συνέχεια μια θεματική συνέργεια στα όσα μέχρι στιγμής έχεις παρουσιάσεις και σε αυτά που πρόκειται αυτή τη φορά να παρουσιάσεις ή την κάθε φορά διαλέγεις μια αυτόνομη θεματική ενότητα;

Φυσικά υπάρχει μια συνέχεια. Όλα τα μαθήματα έχουν κοινά πράγματα, με την έννοια ότι μιλάμε για τη μορφολογία, στοιχεία μορφολογίας που είναι απαραίτητα για γίνουν κατανοητά ορισμένα είδη μουσικής, μάλιστα για την ιστορία της μουσικής, για την αισθητική της μουσικής, κάνουμε συγκρίσεις εποχών, κάνουμε συγκρίσεις συνθέτων, το πώς η μα εποχή διαδέχεται την άλλη: όλα αυτά είναι κοινά χαρακτηριστικά.

Τώρα το κάθε μάθημα έχει έναν ειδικό τίτλο, ένα πυρήνα γύρω από τον οποίο περιστρέφεται. Π.χ. στο προηγούμενο μάθημα το θέμα ήταν το πώς παρεμπνέεται η μα εποχή της άλλη. Τι τεράστιες παρεξήγησης γίνονται και τι λανθασμένες εντυπώσεις μας δίδονται από την μα εποχή για την προηγούμενη της.

Και τώρα αυτή τη φορά πώς σκέφτεσαι να διαμορφώνεται η παρουσίασή σου: Σε ποιά θέμα πρόκειται να αναφέρεις;

Οπουσοδήποτε και αν είναι ο κεντρικός πυρήνας το σεμινάριο θα είναι καὶ πάλι μια οικολογική προσέγγιση της μουσικής αυτού του είδους. Ας πούμε όμως ότι το θέμα αυτού του σεμιναρίου θα είναι μικρή εκτίληξη.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ Ο Γιώργος Κουμεντάκης γεννήθηκε στο Ρέθυμνο Κρήτης το 1959. Έχει συνθέσεις έργα για ορχήστρα, μουσική δωματίου, ορχήστρα δωματίου, όπερα, ορατόριο, μουσική για μπαλέτο.

Έχει λαβεί μέρος σε πολλά διεθνή φεστιβάλ: Μπιενάλε της Βενετίας 1985, Ευρωπαϊκό έτος μουσικής, Asolo, Bolzano, Λούξεμβούργο.

Παγκόσμιες μουσικές μέρες: 1987 Διπτή Γερμανία, 1988 Hong Kong, 1990 Όσλο.

Frankfurt Feste 1987. Φεστιβάλ Νόπολης 1987. Φεστιβάλ Ορλεάνης 1987. Φεστιβάλ Middelburg, Ολλανδία 1990. Φεστιβάλ Επιδιύρου 1981, 1984, 1989.

Έργα του έχουν παραχθεί από το Ensemble Intercontemporain, το Divertimento Ensemble, Leonardo Quartet, την ορχήστρα Νέων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, Oslo Simfonietta, Hong Kong Ensemble, Xenakis Ensemble κλπ. ●

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΥΜΕΝΤΑΚΗΣ. ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΡΑΝΙΑΣ ΚΑΡΑΜΟΥΖΗ

Το σεμινάριο κλασικής μουσικής του Γιώργου Κουμεντάκη θα γίνει στον Φωτογραφικό Κύκλο στις 9, 10, 16 και 17 Μαρτίου (Εδαφοκύριακα) από τις 5 μέχρι τις 9 κάθε σπίτισμα. Κλείστε εγκαίρως θέσεις. Προτεραιότητα θα υπάρχει για τα μέλη του Κύκλου. ●

ΣΚΕΨΕΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Στη σήλη αυτή θα φιλοξενούμε τις απόψεις των αναγνωστών μας γύρω από θέματα της τέχνης της φωτογραφίας ή και άλλων τεχνών. Τα κείμενα αυτά θα μπούν πάντοτε υποεγραμμένα και δεν θα αποτελούν τυμά της βασικής μήτης, την οποία η εφημερίδα έχει επεξεργαστεί βάσει κάποιου διαγράμματος και σε συνεργασία με τους αρθρογράφους. Δίνουμε ίδιατερη σημασία σ' αυτήν την σήλη γιατί αποτελεί το πιο ελεύθερο κομμάτι της εφημερίδας. Εκεί που ο καθένας μπορεί να εκφραστεί, ακόμα κι αν το κενό του δεν εντάσσεται στα πλαίσια κατανόησης της ύλης που χαράζει η συνταξη. Περιμένουμε, λοιπόν, συνεργασίες.

Η απόλαυση της χαράς ότι μπόρεσα να συνάξω, να κάνω κτήμα μου γεγονός της καθημερινής μου ζωής να εκθέω την ένταση του στον υπόλοιπο κόσμο. Το συμβαν είχε πάντα αξία - όμως ο δικός μου νους είχε την αταξία. Τώρα όμως ξαφνικά την απόκτημε.

Όπως όταν γράφεις ένα γράμμα και παραμείνεις σύνωστος σ' αυτόν για τον οποίο ήταν. Η εξέλεση είναι μερική. Το έργο σου μένει λευκό όταν δεν επικοινωνήσεις με τους γύρω σου. Οταν το δίνεις

ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΜΑΣΟΥΡΗ

σκέψη σου όταν τις έδωσες έξω με μορφή γραφής, εικόνας ή ήχου για ν' αγγίξουν τις αισθήσεις και τις ψυχές των άλλων πέταξαν σ' αυτούς μπορεί και να μη τους άγγιξεν, σημασία έχει ότι εσένα σ' ογγίζεις και σα φυσική συνέπεια αναπαροστήσουν μέσα σου τη διαδικασία της επαφής τους με τους άλλους πριν ακόμα φτάσουν σ' αυτά τους ή στα μάτια τους.

Να «χεις» φίλους που να μιλούν τη γλώσσα σου, να μεταδώσεις το μήνυμα που πήρες μα πορεί οι γραμμές να υπάρχουν τοσού καλά, να μη διαθέτεις τις κατάλληλες λέξεις. Η ένταση της αναζητησής σου θα έχει αυξηθεί τη δυναμιτία σου, έστω και αν δεν υπάρξει επαφή.

Φοβερός ο τοσοδούλης χρόνος που μας δίνεται να πούμε και για μια άλλη ζωήτας της αλήθεας του συμπαντος, που χουν δει χιλιάδες πριν από μας, που εμείς τώρα τη βρίκουμε, που θεωρήσαμε τόσο μοναδική όσο μοναδικός είναι ο εαυτός μας, που είδαμε να επαναλαμβάνεται (και τη ίδια).

ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΜΑΣΟΥΡΗ

προς τα έξω φεύγεις μακριά απ' τη σκέψη σου και μπορείς να προχωρήσεις ουλέ-

γοντας ωριμότερες και πλουσιότερες μνήμες. Οι μνήμες που βασάνιζαν τη

ΤΕΧΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΜΦΑΝΙΣΗΣ ΦΙΛΜ 135 mm ΣΕ 20°C

(Ο πίνακας βασίζεται σε στοιχεία της Ilford Αυστραλίας)

● Οι χρόνοι βασίζονται σε θερμοκρασίες 20°C. Η εταιρία Kodak υπενθυμίζουμε ότι για την εμφάνιση φιλμ T-MAX στον ορόνυμο εμφανιστή συνιστά 24°C. Στη θερμοκρασία αυτή και με διάλυση 1:7, στον "Φωτογραφικό Κύκλο" εμφανίζουμε το T-MAX 100 στα 10', το T-MAX 400 στα 81/2' και το T-MAX 3200 στα 12 1/2'.

● Οι χρόνοι που αναφέρονται στον πίνακα, καθώς και στην προηγούμενη παράγραφο παράγουν αρνητικά μεσαίου βαθμού αντιδέσμενων ικανά να τυπωθούν σε οποιοδήποτε είδος μεγεθυντήρα.

● Οι χρόνοι αυτοί αποτελούν αρχικές ενδείξεις και φυσικά ο φωτογράφος πρέπει να τους προσαρμόσει στις δικές του απαιτήσεις.

● Οι αριθμοί δεξιά από την μάρκα του φίλμ αναφέρονται σε διαφορετικές αξίες εκφωτιστικής (EI = Exposure Index), δηλαδή σε υποκειμενική επιλογή ASA.

	0.11DR	0.11BR-1	0.11BR-1/2	MICROFIL	MICROFIL-1/1	MICROFIL-1/2	PERSEPOLIS	PERSEPOLIS-1/1	PERSEPOLIS-1/2	PERSEPOLIS-1/2-1	PERSEPOLIS-1/2-2	PERSEPOLIS-1/2-3	PERSEPOLIS-1/2-4	PERSEPOLIS-1/2-5	PERSEPOLIS-1/2-6	PERSEPOLIS-1/2-7	PERSEPOLIS-1/2-8	PERSEPOLIS-1/2-9	PERSEPOLIS-1/2-10	PERSEPOLIS-1/2-11	PERSEPOLIS-1/2-12	PERSEPOLIS-1/2-13	PERSEPOLIS-1/2-14	PERSEPOLIS-1/2-15	PERSEPOLIS-1/2-16	PERSEPOLIS-1/2-17	PERSEPOLIS-1/2-18	PERSEPOLIS-1/2-19	PERSEPOLIS-1/2-20	PERSEPOLIS-1/2-21	PERSEPOLIS-1/2-22	PERSEPOLIS-1/2-23	PERSEPOLIS-1/2-24	PERSEPOLIS-1/2-25	PERSEPOLIS-1/2-26	PERSEPOLIS-1/2-27	PERSEPOLIS-1/2-28	PERSEPOLIS-1/2-29	PERSEPOLIS-1/2-30	PERSEPOLIS-1/2-31	PERSEPOLIS-1/2-32	PERSEPOLIS-1/2-33	PERSEPOLIS-1/2-34	PERSEPOLIS-1/2-35	PERSEPOLIS-1/2-36	PERSEPOLIS-1/2-37	PERSEPOLIS-1/2-38	PERSEPOLIS-1/2-39	PERSEPOLIS-1/2-40	PERSEPOLIS-1/2-41	PERSEPOLIS-1/2-42	PERSEPOLIS-1/2-43	PERSEPOLIS-1/2-44	PERSEPOLIS-1/2-45	PERSEPOLIS-1/2-46	PERSEPOLIS-1/2-47	PERSEPOLIS-1/2-48	PERSEPOLIS-1/2-49	PERSEPOLIS-1/2-50	PERSEPOLIS-1/2-51	PERSEPOLIS-1/2-52	PERSEPOLIS-1/2-53	PERSEPOLIS-1/2-54	PERSEPOLIS-1/2-55	PERSEPOLIS-1/2-56	PERSEPOLIS-1/2-57	PERSEPOLIS-1/2-58	PERSEPOLIS-1/2-59	PERSEPOLIS-1/2-60	PERSEPOLIS-1/2-61	PERSEPOLIS-1/2-62	PERSEPOLIS-1/2-63	PERSEPOLIS-1/2-64	PERSEPOLIS-1/2-65	PERSEPOLIS-1/2-66	PERSEPOLIS-1/2-67	PERSEPOLIS-1/2-68	PERSEPOLIS-1/2-69	PERSEPOLIS-1/2-70	PERSEPOLIS-1/2-71	PERSEPOLIS-1/2-72	PERSEPOLIS-1/2-73	PERSEPOLIS-1/2-74	PERSEPOLIS-1/2-75	PERSEPOLIS-1/2-76	PERSEPOLIS-1/2-77	PERSEPOLIS-1/2-78	PERSEPOLIS-1/2-79	PERSEPOLIS-1/2-80	PERSEPOLIS-1/2-81	PERSEPOLIS-1/2-82	PERSEPOLIS-1/2-83	PERSEPOLIS-1/2-84	PERSEPOLIS-1/2-85	PERSEPOLIS-1/2-86	PERSEPOLIS-1/2-87	PERSEPOLIS-1/2-88	PERSEPOLIS-1/2-89	PERSEPOLIS-1/2-90	PERSEPOLIS-1/2-91	PERSEPOLIS-1/2-92	PERSEPOLIS-1/2-93	PERSEPOLIS-1/2-94	PERSEPOLIS-1/2-95	PERSEPOLIS-1/2-96	PERSEPOLIS-1/2-97	PERSEPOLIS-1/2-98	PERSEPOLIS-1/2-99	PERSEPOLIS-1/2-100	PERSEPOLIS-1/2-101	PERSEPOLIS-1/2-102	PERSEPOLIS-1/2-103	PERSEPOLIS-1/2-104	PERSEPOLIS-1/2-105	PERSEPOLIS-1/2-106	PERSEPOLIS-1/2-107	PERSEPOLIS-1/2-108	PERSEPOLIS-1/2-109	PERSEPOLIS-1/2-110	PERSEPOLIS-1/2-111	PERSEPOLIS-1/2-112	PERSEPOLIS-1/2-113	PERSEPOLIS-1/2-114	PERSEPOLIS-1/2-115	PERSEPOLIS-1/2-116	PERSEPOLIS-1/2-117	PERSEPOLIS-1/2-118	PERSEPOLIS-1/2-119	PERSEPOLIS-1/2-120	PERSEPOLIS-1/2-121	PERSEPOLIS-1/2-122	PERSEPOLIS-1/2-123	PERSEPOLIS-1/2-124	PERSEPOLIS-1/2-125	PERSEPOLIS-1/2-126	PERSEPOLIS-1/2-127	PERSEPOLIS-1/2-128	PERSEPOLIS-1/2-129	PERSEPOLIS-1/2-130	PERSEPOLIS-1/2-131	PERSEPOLIS-1/2-132	PERSEPOLIS-1/2-133	PERSEPOLIS-1/2-134	PERSEPOLIS-1/2-135	PERSEPOLIS-1/2-136	PERSEPOLIS-1/2-137	PERSEPOLIS-1/2-138	PERSEPOLIS-1/2-139	PERSEPOLIS-1/2-140	PERSEPOLIS-1/2-141	PERSEPOLIS-1/2-142	PERSEPOLIS-1/2-143	PERSEPOLIS-1/2-144	PERSEPOLIS-1/2-145	PERSEPOLIS-1/2-146	PERSEPOLIS-1/2-147	PERSEPOLIS-1/2-148	PERSEPOLIS-1/2-149	PERSEPOLIS-1/2-150	PERSEPOLIS-1/2-151	PERSEPOLIS-1/2-152	PERSEPOLIS-1/2-153	PERSEPOLIS-1/2-154	PERSEPOLIS-1/2-155	PERSEPOLIS-1/2-156	PERSEPOLIS-1/2-157	PERSEPOLIS-1/2-158	PERSEPOLIS-1/2-159	PERSEPOLIS-1/2-160	PERSEPOLIS-1/2-161	PERSEPOLIS-1/2-162	PERSEPOLIS-1/2-163	PERSEPOLIS-1/2-164	PERSEPOLIS-1/2-165	PERSEPOLIS-1/2-166	PERSEPOLIS-1/2-167	PERSEPOLIS-1/2-168	PERSEPOLIS-1/2-169	PERSEPOLIS-1/2-170	PERSEPOLIS-1/2-171	PERSEPOLIS-1/2-172	PERSEPOLIS-1/2-173	PERSEPOLIS-1/2-174	PERSEPOLIS-1/2-175	PERSEPOLIS-1/2-176	PERSEPOLIS-1/2-177	PERSEPOLIS-1/2-178	PERSEPOLIS-1/2-179	PERSEPOLIS-1/2-180	PERSEPOLIS-1/2-181	PERSEPOLIS-1/2-182	PERSEPOLIS-1/2-183	PERSEPOLIS-1/2-184	PERSEPOLIS-1/2-185	PERSEPOLIS-1/2-186	PERSEPOLIS-1/2-187	PERSEPOLIS-1/2-188	PERSEPOLIS-1/2-189	PERSEPOLIS-1/2-190	PERSEPOLIS-1/2-191	PERSEPOLIS-1/2-192	PERSEPOLIS-1/2-193	PERSEPOLIS-1/2-194	PERSEPOLIS-1/2-195	PERSEPOLIS-1/2-196	PERSEPOLIS-1/2-197	PERSEPOLIS-1/2-198	PERSEPOLIS-1/2-199	PERSEPOLIS-1/2-200	PERSEPOLIS-1/2-201	PERSEPOLIS-1/2-202	PERSEPOLIS-1/2-203	PERSEPOLIS-1/2-204	PERSEPOLIS-1/2-205	PERSEPOLIS-1/2-206	PERSEPOLIS-1/2-207	PERSEPOLIS-1/2-208	PERSEPOLIS-1/2-209	PERSEPOLIS-1/2-210	PERSEPOLIS-1/2-211	PERSEPOLIS-1/2-212	PERSEPOLIS-1/2-213	PERSEPOLIS-1/2-214	PERSEPOLIS-1/2-215	PERSEPOLIS-1/2-216	PERSEPOLIS-1/2-217	PERSEPOLIS-1/2-218	PERSEPOLIS-1/2-219	PERSEPOLIS-1/2-220	PERSEPOLIS-1/2-221	PERSEPOLIS-1/2-222	PERSEPOLIS-1/2-223	PERSEPOLIS-1/2-224	PERSEPOLIS-1/2-225	PERSEPOLIS-1/2-226	PERSEPOLIS-1/2-227	PERSEPOLIS-1/2-228	PERSEPOLIS-1/2-229	PERSEPOLIS-1/2-230	PERSEPOLIS-1/2-231	PERSEPOLIS-1/2-232	PERSEPOLIS-1/2-233	PERSEPOLIS-1/2-234	PERSEPOLIS-1/2-235	PERSEPOLIS-1/2-236	PERSEPOLIS-1/2-237	PERSEPOLIS-1/2-238	PERSEPOLIS-1/2-239	PERSEPOLIS-1/2-240	PERSEPOLIS-1/2-241	PERSEPOLIS-1/2-242	PERSEPOLIS-1/2-243	PERSEPOLIS-1/2-244	PERSEPOLIS-1/2-245	PERSEPOLIS-1/2-246	PERSEPOLIS-1/2-247	PERSEPOLIS-1/2-248	PERSEPOLIS-1/2-249	PERSEPOLIS-1/2-250	PERSEPOLIS-1/2-251	PERSEPOLIS-1/2-252	PERSEPOLIS-1/2-253	PERSEPOLIS-1/2-254	PERSEPOLIS-1/2-255	PERSEPOLIS-1/2-256	PERSEPOLIS-1/2-257	PERSEPOLIS-1/2-258	PERSEPOLIS-1/2-259	PERSEPOLIS-1/2-260	PERSEPOLIS-1/2-261	PERSEPOLIS-1/2-262	PERSEPOLIS-1/2-263	PERSEPOLIS-1/2-264	PERSEPOLIS-1/2-265	PERSEPOLIS-1/2-266	PERSEPOLIS-1/2-267	PERSEPOLIS-1/2-268	PERSEPOLIS-1/2-269	PERSEPOLIS-1/2-270	PERSEPOLIS-1/2-271	PERSEPOLIS-1/2-272	PERSEPOLIS

Χαρτιά μεταβλητού κοντράστ

ΤΟΥ ΛΕΩΝΙΔΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛ

να από τα σημαντικότερα βήματα που έγιναν για την βελτίωση των υλικών της A/M φωτογραφίας είναι η ανακάλυψη του συγκρήτου μεταβλητού κοντράστ. Κι αυτό, απέ —όπως θα δούμε— μπορεί να θεωρηθεί η πανάκεια της A/M φωτογραφίας (όσον φορά το τύπωμα), αφού λύνονται όλα τα προβλήματα που έχουν σχέση με το κοντράστ, σε σημείο που να μπορούμε πια να ισχύει ότι σχεδόν όλα τα αρνητικά, ακόμη και τα πιο προβληματικά, είτε από κακή εμφάνιση, είτε από λάθος έκθεση, μπορούν στην πλειονότητα των περιπτώσεων να εκτιναχθούν.

Πώς όμως είναι δυνατόν ένα χαρτί να πορει να λύσει μονομιάς τόσα φωτογραφικά προβλήματα; Η απάντηση βρίσκεται στη δουλή του μιλικού.

Εν αντιθέσει με τα συμβατικά χαρτιά, τα ποια έχουν μια και μοναδική επίστρωση α κάθε νούμερο κοντράστ, τα χαρτιά με-
αβλητού κοντράστ έχουν μια κάπως πιο
ολύπλοκη φωτοευαίσθητη επιφάνεια.

πάρχουν δύο επιστρώσεις, η μια ευαισθητή στο μπλέ και η άλλη, που είναι ορθοχρωματική, ευαισθητή στο μπλέ και στο πράσινο. Με την έκθεση του χαρτιού διαμέσου φίλτρων έχουμε, ανάλογα με το φίλτρο, και αντίστοιχη έκθεση στις δύο emulsions οσοστικά διαφορετική. Όταν το χρώμα του φίλτρου είναι κίτρινο (το οποίο απορροφά το μπλέ φως), εκτίθεται η πράσινη emulsion και μας δίνει χαμηλό κοντράστ. Όταν τυπώουμε διαμέσου ενός ματζέντα (για την κρίβεια βιολέ) φίλτρου (το οποίο απορροφά το πράσινο και επιτρέπει στο μπλέ να εράσει) τότε εκτίθεται η ευαισθητή στο μπλέ emulsion και μας δίνει το μεσαίο κοντράστ. Αυτός είναι ο λόγος της τρομερής υελιξίας αυτών των χαρτιών με τα τόσα λερογεκτήματα που θα δούμε παρακάτω.

Πρώτο πλεονέκτημα είναι η συμβατότητα των χαρτιών με κάθε τύπο μεγεθυντή, τους έγχρωμους, μεταβάλλοντας το κίτρινο φίλτρο για τα "μαλακά" νούμερα και το ατζέντα για τα "σκληρά" έχουμε μια τεράπτια κλίμακα διαβαθμίσεων. Μπορούμε να υπώσουμε και δέκατο του βαθμού. Δυστυχώς όμως κάθε φορά που αλλάζει το φίλτρο θα πρέπει να μεταβάλλεται κι η έκθεση. Ήσο για τα νούμερα και τις αντιστοιχίες μ' υπέτες του κατασκευαστή χαρτιών -τις βρίσκουμε από πίνακες στα προσπέκτους των εγγεθυντών ή με κάποια δικά μας τεστ. Πάτως το μέγιστο κοντράστ που μπορεί να ώσει το χαρτί μόνο με τις άλλες δύο μεόδους το πετυχαίνουμε. Κι αυτό, γιατί τους περισσότερους έγχρωμους μεγεθυντές το ματζέντα φίλτρο δεν είναι αρκετό, ε αποτέλεσμα να χάνουμε 1/2 του βαθμού και περισσότερο.

Στους A/M μεγεθυντές χρησιμοποιούμε ναγκαστικά τα φίλτρα που δίνει ο κατα-
κευαστής του χαρτιού. Αυτά προσαρμόζο-
ται είτε στο συρτάρι φίλτρων του μεγεθυ-

αι στε στο υπόταρι φίλτρων του μεγεθούς (πολλές φορές χρειάζονται κόψιμο), είσε, αν δεν υπάρχει υπόταρι, κάτω απ' το ακό. Η πρώτη περίπτωση είναι και η πιο σφαλής γιατί η εικόνα δεν αλλοιώνεται πό σκόνες ή γρατζουνιές που τυχόν πάρχουν στην επιφάνεια των φίλτρων. Με τα φίλτρα του κατασκευαστή εκμεταλλεύονται όλη την κλίμακα του κοντράστ που πορεί να δώσει το χαρτί (ειδικά όταν ο με-

πορεία ωστε το χάρτη (ειδικά σταν ο με-
θυντής είναι συγκεντρωτικός). Τα φίλτρα
λων των εταιριών αριθμούνται από το 0
έχρι το 4 ή το 5 και με τα ενδιάμεσά τους.
Ο μειονέκτημα αυτών των φίλτρων είναι
τι από κάποιο νούμερο και πάνω χρειάζε-
ται να αυξηθεί ο χρόνος εκφώτισης (στην
Word διπλασιάζεται από το φίλτρο 4 έως 5).
Αυτό δεν είναι τρομερό πρόβλημα για μια
ανονική εκφώτιση· αλλά, όπως θα δούμε

ρακάτω, όταν θέλουμε να κάνουμε έκθε-
με συνδυασμό φίλτρων δυσκολεύουν οι
ολογισμοί και, αν μη τι άλλο, χρονοτρί-
ύμε. Τα φίλτρα καλό είναι να χρησιμο-
ποιούνται μόνο σε A/M μεγεθυντές και όχι
έγχρωμους που έχουμε μηδενίσει τα
φίλτρα τους.

Ο έγχρωμος, είτε με πρόσθετα είτε με αυτοματωμένα φίλτρα, καθώς έχει διαχεύνο φως, δεν μπορεί να δώσει το μέγιστο υπράστ (αυτό που θα 'δινε ένας A/M στο νούμερο).

Το σύστημα όμως που αξιοποιεί στο ακρο όλες τις δυνατότητες αυτών των φτιών, με τον πιο εύκολο και αποδοτικό όπο είναι αυτό με την ειδική κεφαλή για τυπώσεις μεταβλητού κοντράστ. Τέτοιες

ποιωσεις με ταραγητου κονιραυτικους διατηθενται πλεον ανα ολοις

φαλές διατίθενται σχεδόν για όλους
υς μεγεθυντές και μπορούν κάλλιστα να
ησιμοποιηθούν και για συμβατικά χαρτιά,
ού μηδενίσουμε τα φίλτρα. Αυτό που κά-
το σύστημα απαράμιλλο σε ειελίξια δεν
αι μόνο το γεγονός ότι με έναν απλό
ακόπτη επιλέγουμε τα ευδιάκριτα στο
ς του σκοτεινού θαλάμου νούμερα, αλλά
το ότι για όλα τα νούμερα από το 0 μέ-
το 5 ο χρόνος εκφώτισης παραμένει ο
ος, δεδομένου ότι αυτές οι κεφαλές δια-
τουν ενσωματωμένο διάφραγμα για αυ-
ματη ρύθμιση της έντασης του φωτός
άλογα με την επιλογή του φίλτρου.

Ας δούμε όμως πώς με τη μέθοδο του ταβλητού κοντράστ κατορθώνουμε τα, χρι την ανακάλυψή του, ακατόρθωτα και οι είναι οι λόγοι που αναγκάζουν τον κάφωτογράφο που επιθυμεί να 'χει την κατερη ποιότητα με το μικρότερο δυνατό στος, να ξεχάσει την ύπαρξη των συμβάων χαρτιών και να προσαρμόσει τη φωγραφική του σκέψη (όσον αφορά την τελική και το αποτέλεσμα που επιδιώκει) σ' τη μέθοδο.

Ο πιο απλός και ο πιο εξωφωτογραφίζοντας λόγος είναι ο οικονομικός. Τα συμβατικά χαρτιά μας αναγκάζουν να έχουμε στα φία του θαλάμου ένα απόθεμα από πακέτο νομίσματα από το 1 μέχρι το 4, που στη

με νουμέρα από το 1 μέχρι το 4, που σημαίνει ότι μένουμε δυτικά μέσα στην μάζα

γραφία. Σε ακραίες περιπτώσεις, όπου το συνολικό κοντράστ της φωτογραφίας είναι μεγάλο, τα ακραία φίλτρα 0 και 5, αλλά και 1/2 και 4 1/2, ή 1 και 5. Η έκθεση πρέπει να αρχίζει με το μεγάλο κοντράστ, που σε τέτοιες περιπτώσεις είναι και πολύ λιγότερο σε χρόνο από ότι το μαλακό. Πάντως δεν σώζονται όλα με τον συνδυασμό φίλτρων. Συχνά χρειάζεται να βάλει και το "χεράκι" του ο φωτογράφος (μασκαρίσματα και καψίματα). Πολλές φωτογραφίες, που τυπώνονται μ' ένα απλό φίλτρο, μπορούν να αποκτήσουν περισσότερη ζωντάνια (αν τη χρειάζονται) με μια πολύ μικρή - σχετικά με τον συνολικό χρόνο - έκθεση με ένα σκληρό φίλτρο. Μεγάλη προσοχή πρέπει να δοθεί στο πότε μια φωτογραφία πρέπει να τυπωθεί με συνδυασμό φίλτρων και πότε μ' ένα απλό. Αυτό με την πείρα και την εξάσκηση μπορεί να το καταλάβει κανείς. Με τον συνδυασμό φίλτρων έχουμε και ένα άλλο πλεονέκτημα. Αυτό των τέλειων μασκαρίσμάτων και "καψίματων". "Κρατώντας" τα σκιερά περισσόρο στον χρόνο του μαλακού φίλτρου, και λιγότερο ή καθόλου στο σκληρό, κατορθώνουμε πιο ομοιόμορφο τύπωμα και με κοντράστ στα σκιερά χωρίς "λασπώματα". Οσο για τα "καψίματα", που πάντα βασσανίζουν τους φωτογράφους, έχουμε τη μεγαλύτερη δυνατή ευελιξία. Ακόμη και το πιο φωτεινά σημεία της εικόνας (υπερφωτισμένα και υπερεμφανισμένα) μπορούν να δώσουν λεπτομέρεια χωρίς να φανεί πεπέμβαση, μ' ένα μαλακό φίλτρο 0, 1/2 ή 1. Όλα τα νούμερα είναι στη διάθεσή μας ανάλογα με το κοντράστ που θέλουμε να δώσουμε στη φωτεινή περιοχή. Με λίγα λόγια έχουμε απεριόριστες δυνατότητες. Και αλήθεια υπάρχουν φωτογραφίες που μπορούν να τυπωθούν πολύ καλά με το μεταβλητό κοντράστ με δέκα ή και παρά πάνω τρόπους. Φυσικά έναν απ' αυτούς θα διαλέξουμε γιατί μας εκφράζει.

Ολα αυτά δεν θα ήταν τόσο σημαντικά αν η ποιότητα αυτών των χαρτιών ήταν πιο χαμηλή απ' αυτή των συμβατικών χαρτιών. Άλλα αφού η ποιότητά τους είναι υψηλή συν τα πλεονεκτήματα που είδαμε (κι άλλα που θα μας έπαιρναν πολύ χώρο να περιγράψουμε) είναι λογικό ότι, κάθε φωτογράφος που ενδιαφέρεται για το καλύτερο δυνατό τύπωμα είτε της προσωπικής δουλειάς του είτε της επαγγελματικής, πρέπει να στραφεί στα χαρτιά του μεταβλητού κοντράστ.

εις αυ-
ρίπτω-
ν. Αυ-
τού το
αι μεν
αυτές
αμηλό
υτονό-
φωτο-
ζονται
παρά-
λο κο-
ουμε"
πτομέ-
αλλά
προγραμματίζουν για το αμέσω μελλον
χαρτιά πλαστικά μεταβλητού κοντράστ
Φαίνεται όμως ότι η παραγωγή χαρτιών με
ταβλητού κοντράστ με ινώδη βάση, και μά-
λιστα αν λάβει κανείς υπόψη τις αυξημένες
απαιτήσεις των φωτογράφων που χρησιμο-
ποιούν τέτοια χαρτιά, είναι ιδιαιτέρως δυ-
σχερής.

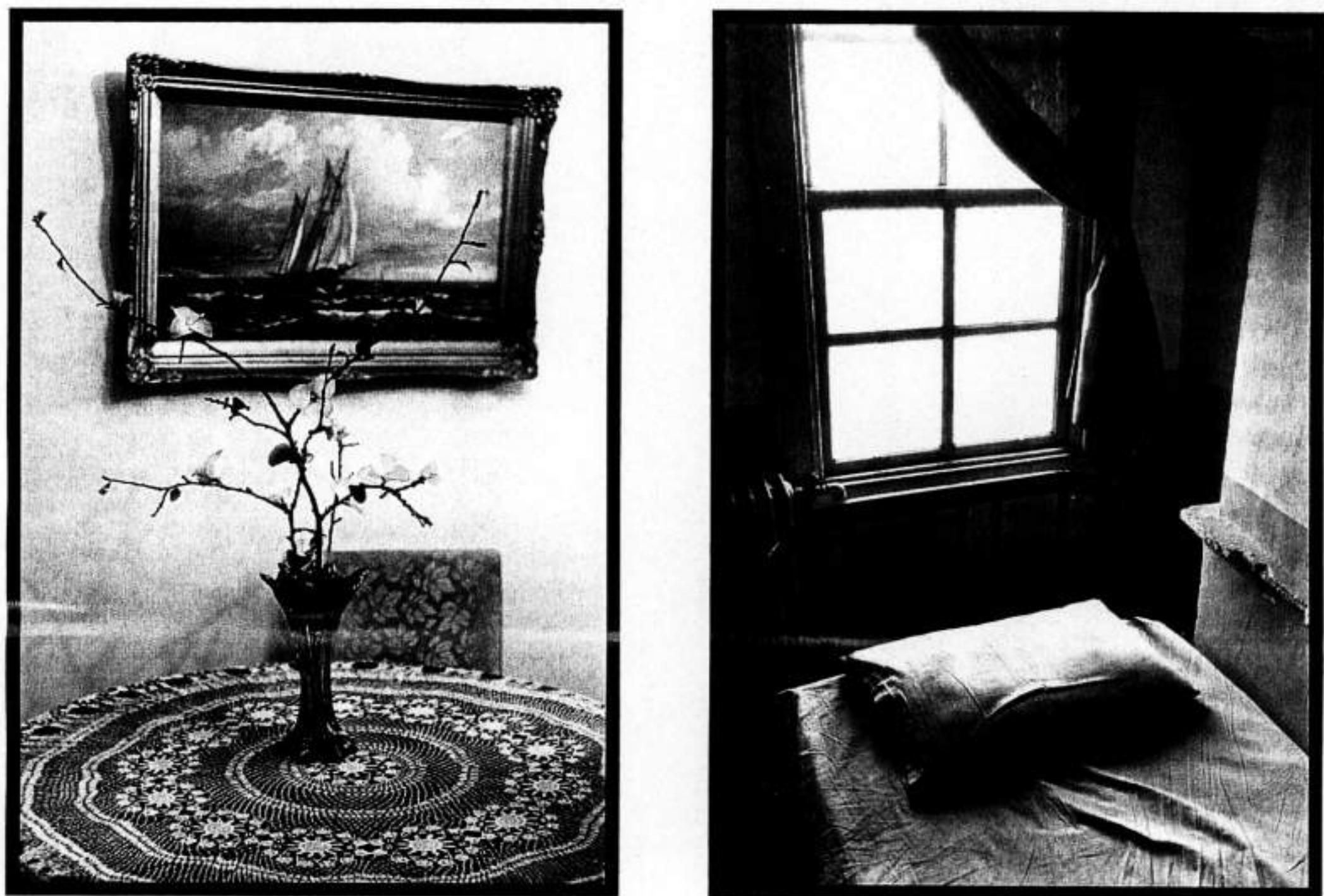
Επειοι ομως ολες οι εταιριες έχουν αντιληφθεί ότι το μέλλον ανήκει σ' αυτά τα χαρτιά, η έρευνα και ο ανταγωνισμός θα ενταθούν με αποτέλεσμα την σταθερή άνοδο της ποιότητας.

Στη λίρα μας κοινοφέρεται ότι τα βαθλητού κοντράστ ινώδους βάσεως και τα αντίστοιχα σετ φίλτρων, από τις δύο μεγάλες εταιρίες την Kodak και την Ilford. ●

H

ILFORD

ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ
ΤΙΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ
ΤΟΥ ΛΕΩΝΙΔΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

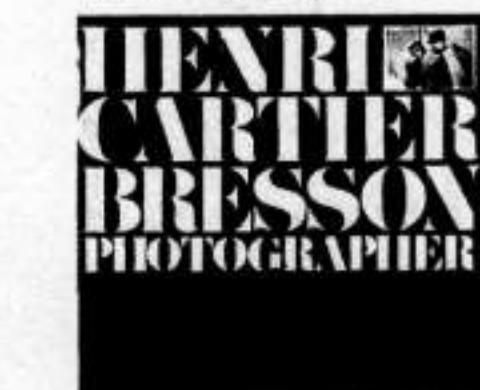
ΣΕ ΧΑΡΤΙ MULTIGRADE FB

ΦΩΤΟΧΩΡΟΣ 13 ΙΑΝ - ΦΕΒΡ 1991

ΑΠΟ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ

Τα βιβλία που παρουσιάζουμε σ' αυτό το τεύχος είναι όλα φωτογράφων του πρακτορείου Μαγνητικού, μαρδόπορης φωτογραφίας στην πλειοψηφία τους. Θεωρήσαμε απαραίτητο να σημειώσουμε με έναν κύκλο το αναπροσωπευτικότερο βιβλίο κάθε φωτογράφου, όπου, εξέστια, υπάρχουν περισσότερα του ενός. Με δύο κύκλους σημειώνονται τα βιβλία, τα οποία υπόδειχνύουμε ως απαραίτητα σε όποιους επιθυμεί να δημιουργήσει φωτογραφική βιβλιοθήκη. Το άνοιγμα του φωτογράφου και τον τίτλο του βιβλίου ακολουθούν ο εκδόσις οικός, οι διατάξεις του, ο αριθμός καταργούντος στην ειδικότητα του Κύκλου (Α.Κ.) και ο διεθνής αριθμός ταξινόμησης (ISBN), ώστε να γίνει ευκολότερη η παραγγελία του.

ΠΠΙΜΕΔΕΙΑ: ΔΗΜΗΤΡΑ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

1. The English, Ian Berry Penguin Books London 1978 A.K. 0117 22,5 X 24,5 ISBN 07139 1093 3 2. Werner Bischof Amphoto New York 1976 A.K. 0122 21,5 X 27 ISBN 08174 - 0318-3 3. Werner Bischof Photo poche Paris 1976 A.K. 0123 12,5 X 19 ISBN 2-86754-033 X 4. Werner Bischof Thames and Hudson London 1990 A.K. 0162 24 X 30 ISBN 0-500-09215-X 5. Cornell Capa Gruppo Editoriale Fabbri Milano 1983 A.K. 209 22 X 29 6. Robert Capa Gruppo Editoriale Fabbri Milano 1983 A.K. 0212 22 X 29 7. Robert Capa Viking Company New York 1974 A.K. 0211 ISBN 670 - 60096-2 8. Robert Capa, Photographs Alfred A. Knopf New York 1985 A.K. 0210 26,5 X 30,5 ISBN 0 - 394 54421-8 9. Henri Cartier-Bresson, Photographe Thames and Hudson London 1982 A.K. 0219 29 X 28,5 ISBN 0-500-54062-4 10. Henri Cartier-Bresson, Portraits Collins London 1989 A.K. 0218 22 X 29 ISBN 0.00 - 411947-9 11. Henri Cartier-Bresson Gordon Fraser, London 1976 A.K. 0220 20 X 20 ISBN 0 - 900406 - 76 - 3 12. A propos de l'U.R.S.S. Photographies de Henri Cartier-Bresson Chêne Paris 1973 A.K. 0221 13. Henri Cartier-Bresson, Photoportrait Gallimard 1985 A.K. 0222 24,5 X 28,5 ISBN 2-07-011093-1 14. Henri Cartier-Bresson Cahiers de la photographie A.K. 2041 14 X 21 15. Henri Cartier-Bresson The early work The museum of Modern Art, New York 1987 A.K. 0224 25,5 X 24,5 ISBN 0 - 87070-261-0 16. Henri Cartier-Bresson Dessins 1973-1981 M.A.M. Paris 1981 A.K. 0225 21 X 29,5 17. Henri Cartier-Bresson 	En Inde Photo Copies France 1985 A.K. 0237 28 X 26 ISBN 2 - 86754 - 025 - 9 18. L'autre Chine Photographies de Henri Cartier-Bresson Photo poche Paris 1989 A.K. 0251 12,5 X 19 ISBN 2 - 86754 - 052 - 6 19. Bruce Davidson, Photographs Thames & Hudson London 1979 A.K. 0301 25 X 28 ISBN 0 - 500 - 54059 - 4 20. Bruno, Bruce Davidson Aperture New York A.K. 0332 29 X 25 ISBN 0 - 89381 - 231 - 5 21. San Clemente Raymond Depardon Photo Copies 1984 A.K. 0306 28X 26 ISBN 2 - 86754 - 019 - 4 22. Raymond Depardon, Le désert américain Editions de l'Etoile 1983 A.K. 0307 18 X 21 ISBN 2 - 86642 - 007 - 1 23. Raymond Depardon Correspondance newyorkaise Liberation/Editions de l'Etoile 1981 A.K. 0308 18 X 21 ISBN 2 - 86642 - 000 - 4 24. Depardon Hivers Arfuyen/Magnum Paris 1987 A.K. 0309 19 X 25 ISBN 2 - 903941 - 23 - 2 25. Elliott Erwitt Photographies 1946 - 1988 Nathan Image Paris 1988 A.K. 0410 25 X 28,5 ISBN 209 - 240004 - 5 26. The Private Experience, Elliott Erwitt Thames & Hudson London 1974 A.K. 0411 20,5 X 27,5 ISBN 0 - 500 - 54025 - X 27. Recent Developments, Elliott Erwitt Simon & Schuster New York 1978 A.K. 0514 22 X 29 ISBN 0 - 671 - 24646 - 1 28. Martine Franck Gruppo Editoriale Fabbri Milano 1983 A.K. 0514 22 X 29 ISBN 0 - 671 - 25202 - X 29. Martine Franck, Portraits Trois Cailloux Paris Lustrum Press 1975 A.K. 0537 24 X 30,5 ISBN 2 - 903082 - 37 - 5 30. Police Work by Leonard Freed Simon & Schuster, New York 1978 A.K. 0520 21,5 X 28 ISBN 0 - 671 - 25202 - X 31. La Danse Des Fidèles, Leonard Freed Chêne Paris 1984 A.K. 0521 	28 X 25 ISBN 2 - 85108 3406 32. Jean Caumy Les incarcérés Editions de l'Etoile 1983 A.K. 0642 18 X 21 ISBN 2 - 86642 - 009 - 8 33. La Creazione, Ernst Haas Garzanti 1977 A.K. 0700 28 X 19 ISBN 0 - 89381 - 244 - 7 34. Ernst Haas Collins Milano 1982 A.K. 0701 22 X 29 ISBN 0 - 00 - 411936 - 3 35. Ernst Haas Le plus belle photographie a colori Garzanti Milano 1989 A.K. 0737 30,5 X 25,5 ISBN 18 - 11 - 41054 - 1 36. Josef Koudelka, Exils Photo Copies France 1987 A.K. 0931 28,2 X 26 ISBN 2 - 86754 - 9445 37. Koudelka, Gypsies Aperture New York 1975 A.K. 0929 30 X 27,2 ISBN 0 - 912334 - 74 - 6 38. Josef Koudelka Editions de la Différence A.K. 0943 29,5 X 23 ISBN 0 - 912334 85 - 1 39. Carl de Keyzer, India foto's Amsterdam A.K. 0949 30 X 30 ISBN 90 - 72216 - 01 - 6 40. Carl de Keyzer, India foto's Amsterdam A.K. 0949 30 X 30 ISBN 90 - 72216 - 01 - 6 41. Bostonians, Constantine Manos Cambridge Seven Associates 1975 A.K. 1110 26 X 26 ISBN 670 - 35315 - 1 42. A Greek Portfolio, Constantine Manos Viking Press New York 1972 A.K. 1111 27 X 26,5 ISBN 0 - 903116 - 55 - 5 43. Constantine Manos Galerie Municipale Du Château d'eau A.K. 1163 21 X 20,5 ISBN 0 - 930116 - 55 - 5 44. The Photographs, Constantine Manos Self edition A.K. 1166 20,5 X 25,5 ISBN 1 - 85378 - 000 - 6 (paper back) 45. Passport, Mary Ellen Mark Lustrum Press 1975 A.K. 1128 23 X 30,5 ISBN 0 - 912810 - 14 - 9 46. Falkland Road, Mary Ellen Mark Thames & Hudson London A.K. 1129 25,5 X 28 ISBN 0 - 500 - 27230 - 1 47. Nicaragua, Susan Meiselas Herscher Paris 1980 A.K. 1133 27,5 X 21,5 ISBN 1 - 85378 - 001 4 (hard cover) 48. Portraits, Inge Morath Aperture 1986 A.K. 1153 24 X 28,5 ISBN 0 - 89381 - 244 - 7 49. Bad Weather, Martin Parr 1982 A.K. 1401 29,5 X 21 ISBN 0 - 302 - 99996 - 5 50. A Fair Day, Martin Parr Promenade Press 1984 A.K. 1402 25 X 21 ISBN 0 - 907797 - 105 51. Last Resort, Martin Parr Promenade Press 1986 A.K. 1403 30 X 23 ISBN 0 - 951141406 (Εγχρωμό) 52. The Cost of Living, Martin Parr Publications 1989 A.K. 1435 28,5 X 22,5 (Εγχρωμό) ISBN 0 - 948797 - 55 - X 53. Telex Persan, Gilles Peress Contrejour 1984 A.K. 1409 27 X 38 ISBN 2 - 859 - 49 - 055 - 8 54. Visions of China, Marc Riboud Pantheon Books New York A.K. 1504 29 X 26 ISBN 0 - 394 - 74840 - 9 55. Marc Riboud Gruppo Editoriale Fabbri Milano 1982 A.K. 0706 21,5 X 29 ISBN 2 - 859 - 49 - 055 - 8 56. Marc Riboud Photographs at home and abroad Abrams 1988 A.K. 1506 29,5 X 28 ISBN 0 - 8109 - 1566 - 9 57. Few Comforts or Surprises, Eugene Richards MIT A.K. 1508 28 X 22,5 ISBN 0 - 262 - 18062 - 6 58. Exploding into Life Dorothea Lynch - Eugene Richards A.K. 1509 20,5 X 27,5 ISBN 0 - 394 - 62023 - 2 59. 50 Hours, Dorothea Lynch - Eugene Richards Many Voices Press 1983 A.K. 1510 23 X 30,5 ISBN 0 - 89381 - 177 - 7 60. Dorchester Days, Eugene Richards Many Voices Press 1978 A.K. 1511 23 X 30,5 ISBN 0 - 89381 - 177 - 7 61. The Knife and Fun Club Eugene Richards Atlantic Monthly/Press 1989 A.K. 1538 24 X 30 ISBN 0 - 9613616 - 0 - 3 62. George Rodger Gordon Fraser London 1974 A.K. 1518 22,5 X 28,5 ISBN 0 - 900406 - 47 - X 63. George Rodger - Magnum Opus Nishen A.K. 1519 21,5 X 27 ISBN 0 - 87113 - 225 - 9 64. Sebastião Salgado Edizioni Domus 1985 A.K. 2076 26 X 32 ISBN 88 - 7212 - 013 - 6 65. Sahel, Sebastião Salgado Prisma Press 1986 A.K. 1601 27 X 36 ISBN 2 - 906261 - 00 - 7 66. Sebastião Salgado, Une Certaine Grâce Nathan/Image A.K. 1684 22 X 29 ISBN 88 - 85893 - 13 - 9 67. Ferdinando Scianna Gruppo Editoriale Fabbri Milano 1983 A.K. 1614 22 X 29 ISBN 88 - 85893 - 13 - 9 68. Scianna Le Forme del Caos A.K. 1675 24,5 X 30,5 ISBN 88 - 85893 - 13 - 9 69. Dennis Stock American seen Contrejour Paris 1980 A.K. 1661 20,5 X 28 ISBN 0 - 906333 - 05 - 9 70. The Teds, Chris Steele - Perkins Travelling light A.K. 1661 20,5 X 28 ISBN 0 - 906333 - 05 - 9 71. Charles Harbutt Contrejour 1984 A.K. 0706 21,5 X 29 ISBN 2 - 859 - 49 - 055 - 8 72. Charles Harbutt, Travelog The MIT press A.K. 0707 23 X 20,5 ISBN 0 - 262 - 08064 - 8 (hard-cover) ISBN 0 - 262 - 58026 - 8 (paper back) 73. Enquête d'identité Patrick Zachmann Contrejour Paris 1987 A.K. 1929 20 X 29 ISBN 2 - 859 - 49075 - 2 74. Madonna, Patrick Zachmann Editions de l'Etoile 1983 A.K. 1930 18 X 21 ISBN 2 - 86642 - 012 - 8 75. All American, Burk Uzzle Aperture 1984 A.K. 1802 24 X 30 ISBN 0 - 9613616 - 0 - 3 76. Chroniques Siciliennes Photographies De Letizia Battaglia et Franco Zecchin Photo Notes 1989 A.K. 1936 12,5 X 19 ISBN 2 - 86754 - 053 - 4 77. Hot Light/Half - Made Worlds, Alex Webb Thames & Hudson 1986 A.K. 1901 30,5 X 27 ISBN 0 - 500 - 54116 - 7 (Εγχρωμό) 78. Under a Grudging Sun, Alex Webb Thames & Hudson New York 1989 A.K. 1938 25 X 31 ISBN 0 - 500 - 27544 - 0 79. Paris Vu Par Magnum Arthaud Paris 1981 A.K. 2103 ISBN 2 - 7003 - 0375 - X 80. In Our Time The world as seen by Magnum Photographers 1989 André Deutsch A.K. 2314 24,5 X 32 ISBN 0 - 233 - 98502 - 6 81. Quiendo Pintar la Guerra Edizioni Domus 1985 A.K. 2076 26 X 32 ISBN 88 - 7212 - 013 - 6 82. Faits de Guerre James Nachtwey Nathan Image, 1990 31 X 25 A.K. 1226 ISBN 209 - 240 040 - 1

Φωτογραφία

Απότελεσμα της έκθεσης
Τέλος Φωτοχώρου

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ

PHOTOGRAPHY CIRCLE

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ — PHOTOGRAPHS

ΕΠΑΙΔΗΣΗ ΠΛΑΤΩΝ ΡΙΒΕΛΛΗΣ FORWARD BY PLATON RIVELLIS

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΓΓΕΝΕΣΤΗΣ

Δώστε μας τα στοιχεία σας με ταχυδρομική ή τηλεφωνική (τηλ. 3645577 - 3615508 μετά την 1 το μεσημέρι) παραγγελία και θα σας αποστείλουμε επί αντικαταβολή όποιο από τα παραπάνω βιβλία θέλετε σε τιμή προσφοράς (σε παρένθεση αναγράφεται η λιανική τιμή): 1) **Φωτογραφικός Κύκλος** 27 X 28 εκ. σελ. 294 Δρχ. 4.100 (Δρχ. 6.000) 2) Πλάτων Ριβέλλης - **Φωτογραφίες Χορού** 20εκ. X 20εκ. σελ. 95 Δρχ. 1.500 (Δρχ. 2.400) 3) **Φωτογραφία** - Πλάτων Ριβέλλη 25 X 18εκ. σελ. 432 Δρχ. 1.500 (Δρχ. 2.500). Τα ταχυδρομικά έξοδα θα σας επιβαρύνουν.

The Forward Looking Kaiser SYSTEM-V Enlarger Series

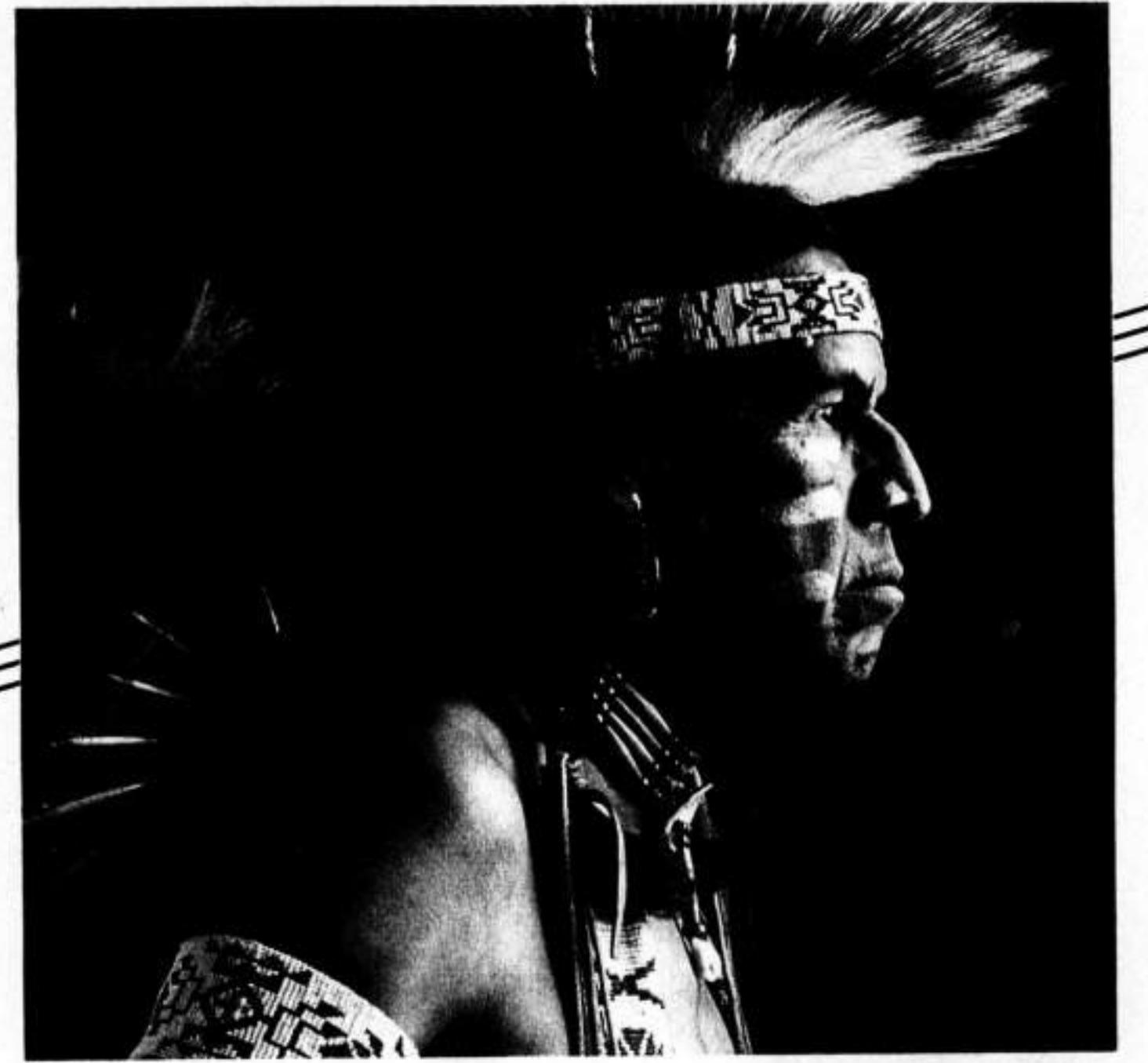
I. ΚΟΚΚΙΝΟΣ & ΥΙΟΣ Ο.Ε. ■ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 98, 106 77 ΑΘΗΝΑ ■ ΤΗΛ. (01) 363.51.87

4476: Conversion Kit 6x7 cm
4477: Conversion Kit 6x6 cm
4478: Conversion Kit 24x36 mm (35 mm)
4479: Copy Arm RA 1
4480: Copy and Tilting Arm RT 1
4481: Copying Adapter
4482: Copy Light Set RB 1
4483: Copy Light Set
4484: Colour Head with White Light Lever
4485: Halogen Cold-Light Mirror Lamp 12 V/100 W
4486: Colour Head
4487: Opal Lamp 75 W
4488: Black-and-White Head
4489: Filter Drawer 8.5x8.5 cm
4490: Filter Drawer 7x7 cm
4491: Heat Filter 8.5x8.5 cm
4492: Heat Filter 7x7 cm
4493: Compound Negative Carrier
4494: Compound Negative Carrier for Slides 7x7 cm
4495: Anti-Newton Ring Glass Inserts
4496: Optical Flat Glass Inserts
4497: Negative Masks 6x6 cm
4498: Negative Masks 24x36 mm (35 mm)
4499: Slide Adapter 5x5 cm
4499: Negative Mask 13x17 mm (Pocket)
4499: Compound Negative Carrier with Negative Masks 24x36 mm (35 mm)
4499: Anti-Newton Ring Glass Insert for 4496
4499: Transformer with Voltage Stabilizer
4499: Transformer without Voltage Stabilizer
4499: Conversion Filter 8.5x8.5 cm
4499: Conversion Filter 7x7 cm
4499: Slide Copying Kit
4499: Filter Attachment with Red Filter and Diffuser Screen
4499: Screw-In Filter Adapters for 4495 (above) dia 49, 52, 55, 58 mm

Φ Ο Τ Ο Χ Ο Ρ Ο Σ 15 ΙΑΝ - ΦΕΒΡ 1991

Kodak

PROFESSIONAL
PAPER

ευαίσθητοι στο μαύρο άσπρο

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ: ΣΠΥΡΟΣ ΣΚΙΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΤΖΩΡΤΖ 12 Π.Λ. ΚΑΝΝΙΓΚΟΣ, ΤΗΛ. 36.18.301